

Budget år 2020

och ekonomiplan 2021-22

STADSFULLMÄKTIGES BESLUT 18.06.2019

Innehåll

Mål och indikatorer för mandatperioden 2016-19.....	3
Stadsdirektörens utblick	6
Omvärldsanalys	7
Ekonomisk översikt	11
Personal	20
Tidsplan för planering och utbyggnad av Mariehamn	21
Stadsledningen	22
Stadsutvecklingsnämnden	26
Bildningsnämnden	28
Kultur- och fritidsnämnden.....	32
Socialnämnden	38
Infrastrukturnämnden	42
Byggnadsnämnden	53
Ekonomiska styrprinciper	55

Mål och indikatorer för mandatperioden 2016-19

Visionen:

Attraktiv sjöfartsstad med livskvalitet

(Antagen av stadsfullmäktige 2006)

De övergripande målen för mandatperioden utgör politiska åtaganden och fullmäktiges uppdrag till nämnderna. Genom att anta målen har stadens fullmäktige ålagt stadens förtroendevalda att göra sådana prioriteringar i verksamheterna som krävs för att målen skall förverkligas. Målen har fastställts genom stadsfullmäktiges beslut om budget 14.6.2016. Med hållbarhet avses de av Ålands lagting antagna hållbarhetsprinciperna.

Ekonomisk hållbarhet	
Mål	Indikatorer
Staden stärker sin position som bosättningsort och plats för företagande.	Antalet företag med hemort i Mariehamn ska öka jämfört med indexåret 2016. Befolkningstillväxten i staden ska öka till i genomsnitt 1 procent eller 116 personer per år. Invånarnas betyg på staden som plats att leva på ska förbättras. ¹
Staden ska ha en stabil ekonomi.	Stadens lånebörda ska minska till att underskrida 25 miljoner euro. Stadens resultat före avskrivningar (årsbidrag) ska i genomsnitt, sett över mandatperioden, vara högre än investeringsnivån. Skattebasen ² år 2019 i Mariehamn ska efter inflationsjustering ha ökat med minst 6 procent jämfört med indexåret 2016.
Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare.	Medarbetarindex för staden som helhet ska öka till att överstiga 80 ³ . Ledarskapsindex för staden ska öka till att överstiga 77 ⁴ . Sjukfrånvaron inom stadens verksamheter ska minska till högst 4 %. ⁵

¹ Nöjd-Region-Index 77,9 år 2015, *Medborgarundersökning Mariehamn 2015*, ÅSUB 2015:6.

² Den massa av förvärvsinkomster som är föremål för kommunal inkomstbeskattning.

³ Medarbetarindexet är resultatet av stadens medarbetarundersökning och visar personalens uppfattning om arbetsuppgift, arbetssituation, samarbete och påverkansmöjligheter, information, fysisk arbetsplats, företagshälsövård samt personalförmåner. År 2015 uppmättes index 79,2.

⁴ Ledarskapsindex är ett delresultat av stadens medarbetarundersökning och visar medarbetarnas uppfattning om sina ledare och ledarnas förmåga att lyssnar på medarbetare, visa respekt, ge konstruktiv återkoppling och utveckla verksamheten tillsammans med sina medarbetare. År 2015 uppmättes index till 73,66.

⁵ År 2015 uppgick sjukfrånvaron till 5,02 %.

Social hållbarhet

Mål	Indikatorer
Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla.	Invånarnas bedömning av stadens verksamheter ska förbättras från 68,5 år 2015. ⁶ Antal undanröjda fysiska hinder skall vara fler än under indexåret 2016. Antalet e-tjänster som staden erbjuder ska öka jämfört med år 2016.
Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.	Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till 64,4 % i valet 2015. Invånarnas bedömning av sina möjligheter till inflytande på stadens verksamheter och beslut ska förbättras. ⁷ Antal tvärsektoriella samarbeten inom staden och samarbeten med andra kommuner, föreningar och näringsliv.
Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande.	Den öppna arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år i Mariehamn ska minska jämfört med år 2016. Det upplevda hälsotillståndet bland eleverna i grundskolan ska förbättras. ⁸ Andelen elever som upplever att de är utsatta för mobbing ska minska. ⁹ Invånarnas värdering av trygghet i staden skall förbättras. ¹⁰

⁶ Nöjd-Medborgar-Index 68,5 år 2015, *Medborgarundersökning Mariehamn 2015*, ÅSUB 2015:6.

⁷ Nöjd-Inflytande-Index 54,1 år 2015, *Medborgarundersökning Mariehamn 2015*, ÅSUB 2015:6.

⁸ År 2013 upplevde 23 % av stadens högstadiel elever sitt hälsotillstånd som medelmåttligt eller dåligt. Hälsa i skolan, *Institutet för hälsa och välfärd*, 2013.

⁹ År 2016 upplevde 9 % av 1-6 eleverna respektive 8 % av 7-9 eleverna i Strandnäs skola, 14 % av 1-6 eleverna respektive 8 % av 7-9 eleverna i Övernäs skola samt 7 % av eleverna i Ytternäs skola att de är utsatta för mobbing. KIVA-2016.

¹⁰ Bedömningen sammanväger invånarnas bedömning av hur tryggt och säkert det är att vistas utomhus på kvällar och nätter, hur trygg och säker känner sig mot hot, rån och misshandel samt hur trygg och säker man kan känna sig mot inbrott i hemmet. Bedömningen år 2015 var 81,2. *Medborgarundersökning Mariehamn 2015*, ÅSUB 2015:6.

Kulturell hållbarhet	
Delmål	Indikatorer
Stadens invånare ska ha förutsättningar till personlig utveckling och ett innehållsrikt liv.	Invånarnas bedömning av fritidsmöjligheter i staden skall förbättras. ¹¹
Staden vårdar sin kulturhistoria och främjar det samtida kulturutövandet.	Antal egna och samproducerade kultur- och kulturarvsfrämjande evenemang ökar jämfört med 2016. Antal insatser för vård av kulturarv och kulturturism ökar jämfört med 2016.
Staden mår om värdefulla kontakter och samarbeten.	Staden omvärderar sina externa kontakter i syfte att delta i samarbeten och evenemang som ger mervärde för staden utgående från övriga målsättningar.

Miljömässig hållbarhet	
Delmål	Indikatorer
Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljöfrågor.	Fortsatt ISO 14001 certifiering samt godkänd årlig ISO 14001 auditering. Uppfyllda miljömål, genom verkställande av årliga miljöhandlingsplaner.
Staden skapar förutsättningar för att invånarna ska kunna göra miljömedvetna val.	Invånarnas bedömning av stadens insatser för att invånarna skall kunna leva miljövänligt skall förbättras. ¹²

¹¹ Bedömningen sammanväger; tillgång till parker, grönområden och natur; möjligheter att utöva sport, musik, kultur, friluftsliv- och föreningsliv; tillgång till idrottsevenemang; tillgång till kulturevenemang. Bedömningen år 2015 var 77,9. *Medborgarundersökning Mariehamn 2015*, ÅSUB 2015:6.

¹² Bedömningen år 2015 var 60,8. *Medborgarundersökning Mariehamn 2015*, ÅSUB 2015:6.

Stadsdirektörens utblick

Budgetens och ekonomiplanens intäkter bygger på en inkomstskatteprocent om 17.25 % under hela treårsperioden och på en stabil samfundskatteutvecklingen. I stadsdirektörens och stadsstyrelsens budgetförslag föreslogs att fastighetsskatten för obebyggda tomter skulle höjas, som en signal om önskad byggnation, men stadsfullmäktige valde att bibehålla nuvarande nivå. Landskapsandelarna borde i likhet med riket höjas med anledning av att konkurrenskraftspaketet upphör eftersom landskapsandelarna minskades då det infördes. Staden bör aktivt bevaka frågan.

Investeringsbudgeten år 2020 är hög, men under planperioden hålls stadens lånebörda med god marginal under 25 miljoner euro. Mariehamn budgeterar för ett överskott om 23.000 euro år 2020. För planåren beräknas ett överskott om totalt 1 miljon euro.

Driftsanslagens ramökning i förhållande till 2019 är generellt 1,8 %. Enligt en uppskattning baserad på tidigare års historik beräknas lönekostnaderna öka med 1,5 %. Eftersom en återgång till utbetalning av full semesterpenningsspremie är för handen har driftsanslagen ytterligare utökats med totalt 325 312 euro för alla nämnder.

Anslagen för stadsutvecklingsnämnden, byggnadsnämnden samt infrastrukturnämnden är därtill utökade med totalt 217 500 euro utöver ram. Socialnämndens anslag är 590 000 euro högre än ramen (exkluderat höjningen av semesterpenningsspremien) då behovet både inom barn- och äldreomsorgen ökat.

Nämns kan att upphandlingsfunktionens stärks i staden. Budgetförändringar beskrivs vidare på sid. 11 i denna budget.

År 2020 blir ett år av planering för stora omställningar. Räddningsmyndigheten torde vara på plats efter många år av diskussioner. Enligt beslut skall Kommunernas socialtjänst inleda sin verksamhet 1.1.2021 samma år som grundskollagen förväntas träda i kraft. Det är ett stort arbete som behöver göras för att få en ny organisation på plats och involvera alla berörda samtidigt som vi har nya förtroendevalda. En revidering av förvaltningsstadgan pågår dessutom som bäst som kan leda till ytterligare förändringar.

Ålands utvecklingen av BNP är svag i jämförelse med Finlands och Sveriges. Ålands befolkning ökar snabbare än i dessa länder och Åland är en av fyra landskap i Finland där befolkningsutvecklingen är positiv. Befolkningsutvecklingen är i sig positiv, men förutsätter bibehållen skattekraft per invånare för att inte betyda att samma pengar skall räcka till att försörja allt fler.

Barbara Heinonen
Stadsdirektör

Omvärldsanalys

Världsekonomin visar tecken på avmattning. Under perioden 2017-2018 har den vuxit med 3-3,5 procent men mycket tyder på en lägre tillväxt under de närmaste två åren 2019–2020, ca 3 procent. Tillväxtprognoserna har skrivits ner särskilt inom euroområdet och även i andra EU-länder. De pågående förhandlingarna och de kaotiska förberedelserna inför Brexit har skapat stor osäkerhet kring framtida handelsrelationer med Storbritannien.

Den globala ekonomins dystra läge och de överhängande politiska riskerna (handelskrig, Brexit, etc) har bidragit till att utvecklingen mot ett mer normalt penningpolitiskt läge har avstannat. De senaste utsikterna för inflationen inom euroområdet understiger klart två procent: 1,2 procent för i år och 1,4 procent för år 2020. Den planerade åtstramningen av penningpolitiken har flyttats framåt i tiden. De nuvarande centralbanksräntorna hålls oförändrade åtminstone till slutet av detta år.

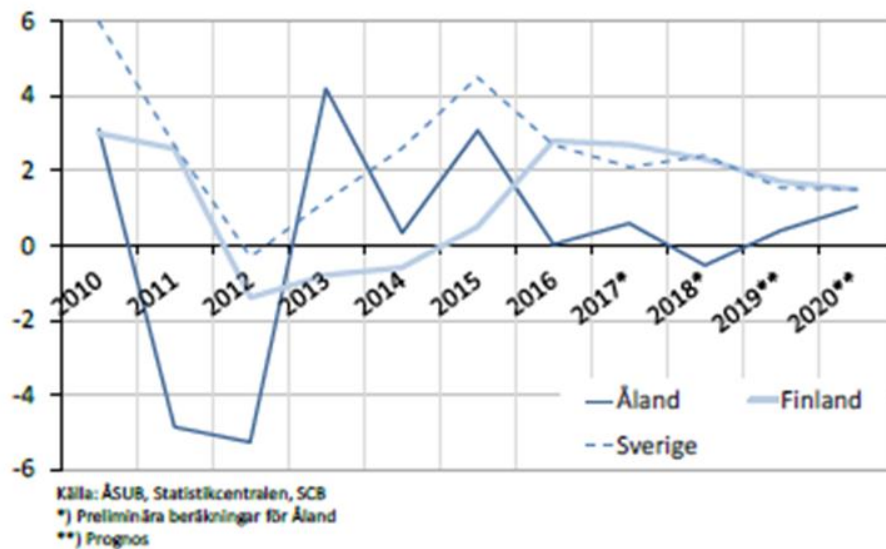
Finlands tillväxttakt saktar in efter en relativt kort period av tillväxt. Bostadsbyggandet minskar och utrikeshandeln växer långsammare. Strukturella skäl, såsom den åldrande befolkningen och den minskade arbetskraften begränsar enligt Finansministeriet tillväxten till under en procent per år på medellång sikt. Den sjunkande arbetslösheten leder till högre hushållsintäkter när fler arbetar och lönerna pressas uppåt som följd av ökande brist på kompetent personal.

Den svenska konjunkturen har gått in i en fas med lägre tillväxt, men **bilden kvarstår av en stark svensk konjunktur**. I och med att den svenska inflationen har utvecklats i linje med de penningpolitiska målen beslöt Svenska Riksbankens direktion att lämna reporäntan oförändrad på -0,25 procent. Däremot aviserar banken kommande höjningar senare i år under förutsättning att konjunkturutsikterna inte försämras.

Åland påverkas fortsättningsvis starkt av förändringar i energipriserna. I synnerhet olje- och bunkerpriserna är viktiga parametrar i ÅSUBS konjunkturbedömning eftersom de direkt eller indirekt påverkar den samlade produktionen, befolkningstillväxten, lönerna, hushållsinkomsterna med mera. Den globala osäkerheten och en stagnerande efterfrågan gör att prognosen på råolja (Brent) hamnar på 63 USD per fat 2019 och sjunker till 61 USD per fat 2020.

Ålands offentliga ekonomi är direkt beroende av avräkningsbeloppet från den finländska statsbudgeten, vilket innebär att en balanserad ökning av de offentliga utgifterna till stor del är beroende av en växande finländsk skattebas. Den offentliga ekonomins konsumtion påverkar efterfrågan på de åländska företagens varor och tjänster på hemmamarknaden. Att den åländska ekonomin är starkt sammanbunden med den finländska framgår också av att förändringarna i hushållsinkomster och priser på Åland och i Finland följer varandra mycket nära.

BNP-tillväxt för Åland, Finland och Sverige 2010-2020

Det allmänna ekonomiska lägets utveckling på Åland

	2016	2017*	2018*	2019 ^P	2020 ^P
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	0,0	0,6	-0,5	0,4	1,0
Befolkningsförändring (antal personer)	231	275	300**	210	230
Arbetslöshetsgrad, öppen (årlig tillväxt, %)	3,7	3,6	3,5	3,5	3,6
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	0,6	1,7	1,3	1,0	1,3
Kort ränta (Euribor 3 mån, %)	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	0,0
Växelkurs EUR/SEK	9,47	9,64	10,26	10,00	9,75
Råolja (Brent, USD/fat)	44	55	71	64	61
Bunker (LSMGO, Rotterdam, USD/ton)	379	492	619	556	539

*) Preliminära uppgifter för BNP-tillväxten **) Slutliga uppgifter ^P) Prognoser.
 Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser); Befolkningsregistercentralen; Finlands bank;
 US Energy Information Administration; Konjunkturinstitutet; Ship & Bunker (<http://shipandbunker.com/>); OECD; ECB.

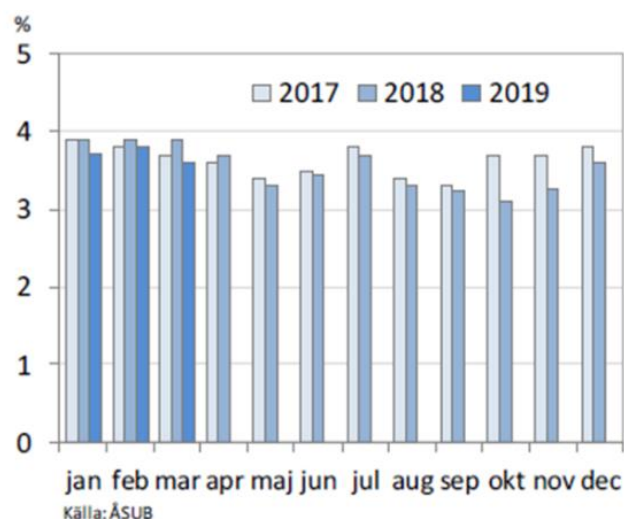
Källa: ÅSUB, Rapport 2019:3.

Det allmänna ekonomiska lägets utveckling i Finland

Andra centrala prognostal	2016	2017	2018**	2019**	2020**	2021**
BNP, mrd euro	216	224	233	241	249	256
Tjänster, volymförändring, %	1,7	1,9	1,8	1,1	1,1	1,0
Industri, volymförändring, %	2,3	7,1	3,5	2,5	1,6	1,4
Arbetets produktivitet, förändring, %	1,9	2,0	-0,2	0,6	0,6	0,9
Sysselsatta, förändring, %	0,5	1,0	2,5	0,8	0,6	0,2
Sysselsättningsgrad, %	68,7	69,6	71,6	72,4	73,0	73,3
Arbetslöshetsgrad, %	8,8	8,6	7,5	6,9	6,7	6,6
Konsumentprisindex, förändring, %	0,4	0,7	1,2	1,4	1,6	1,7
Förtjänstnivåindex, förändring, %	0,9	0,2	1,8	2,7	3,0	2,8
Bytesbalans, mrd euro	-1,6	-1,5	-0,7	0,0	0,7	1,0
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,7	-0,3	0,0	0,3	0,4
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,2	0,4
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	0,4	0,5	0,7	1,0	1,5	2,1
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	55,9	54,0	52,9	52,2	52,0	52,1
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	44,0	43,3	42,3	42,2	42,3	42,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, i %	-1,7	-0,7	-0,8	-0,4	-0,1	-0,1
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,7	-1,8	-1,3	-0,7	-0,7	-0,3
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	63,0	61,3	59,2	58,4	57,6	57,5
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	47,4	47,2	45,0	44,5	43,8	43,8

Källa: Finlands finansministerium, vinter 2018.

Relativt arbetslöshetstal på Åland, månadsvis

Arbetslöshetstalet låg i mars på 3,6 procent. De senaste två åren har arbetslösheten legat på nästan samma nivå med en svag nedåtgående tendens.

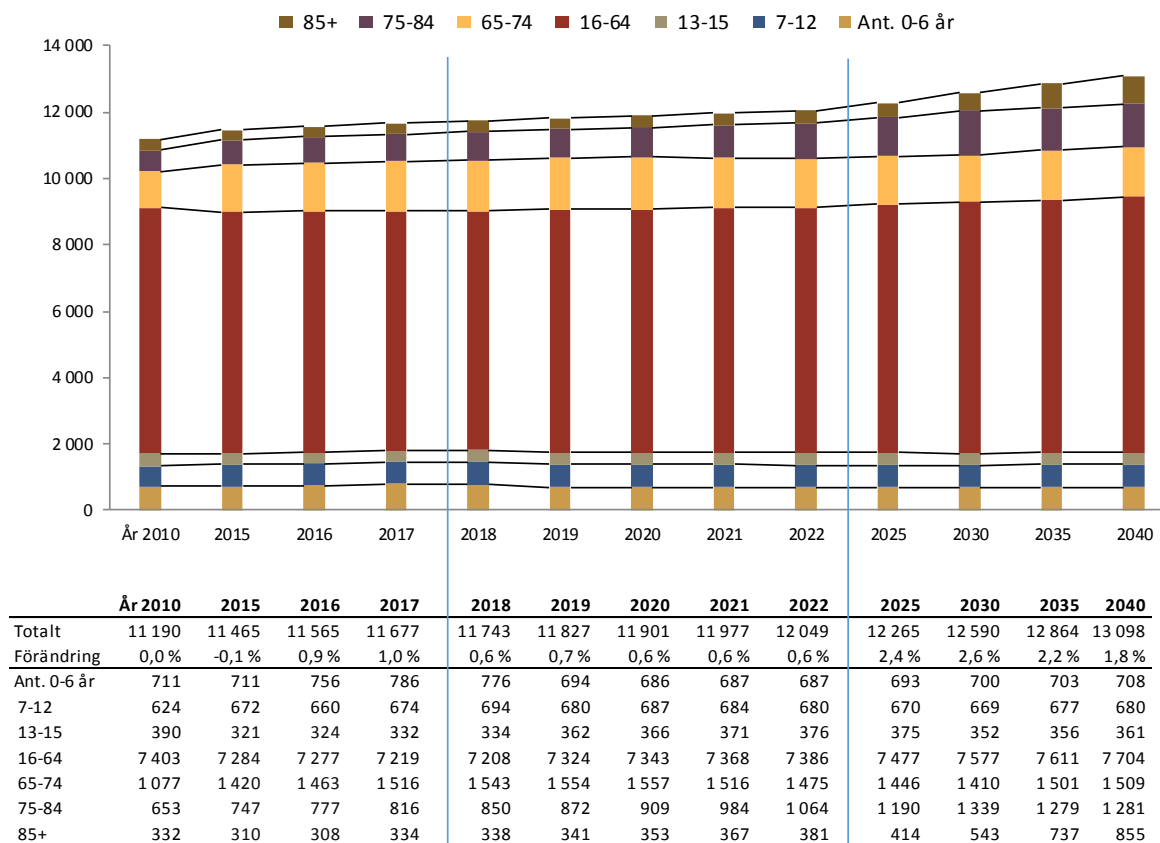
Den årsvisa förändringen, räknad som medeltal för månadsuppgifterna har även den varit liten; arbetslösheten sjönk från 3,7 procent 2016 till 3,6 procent året därpå för att därefter sjunka ytterligare till 3,5 procent förra året (2018).

Befolkningsutvecklingen på Åland

Befolkningsstillväxten 2018 var betydligt högre än den genomsnittliga ökningen under 2000-talet som är 220 personer. Sedan år 2000 har Ålands folkmängd vuxit med över 4 000 personer. I Mariehamn har ökningen varit 1 250 personer och på landsbygden över 3 000. Av landsbygdens tillväxt står Jomala för 1 700, Lemland och Finström för sammanlagt närmare 750 och övriga kommuner för nästan 600. Alla landsbygdskommuner har vuxit. I skärgården är det endast Vårdö som har haft en ökning från år 2000, plus 40 personer, medan regionen som helhet har minskat med 275 personer.

Den åländska befolkningsutvecklingen har varit god sedan två decennier tillbaka. Sedan 1991 har själva befolkningsökningen trendmässigt ökat. Trenden år 2018 låg på en ökning motsvarande 225 personer.

Mariehamns befolkning 2010-2018 och prognos 2019-2040

Ekonomisk översikt

Förändringar i förhållande till driftsramen 2020:

- Förväntade **kommunalskatteintäkter** minskas med -1,4 miljoner euro.
- **Fastighetsskattesatsen** för obebyggda byggplatser sänks från föreslagna 6 % till nuvarande 3 %, -27' (tusen) euro. Fastighetsskatteintäkterna totalt höjs med +84' euro.
- **Övriga skatteintäkter** minskas till samma nivå som 2018, -79' euro.
- **Landskapsandelar och landskapskompensationer** minskas med -250' euro, som är i nivå med förväntade intäkter 2019.
- **Finansiella intäkter och kostnader** höjs med +37' euro.
- **Avskrivningar och nedskrivningar** utgör respektive anslags avskrivningsplan med skild bindande verkan och minskas totalt med +663' euro.

- Utgående från budget 2019, så har **anslagens driftsramar generellt höjts med +1,8 %**. För planåren 2021-22 är en årlig höjning med +1,5 % beaktad.
- Anslagen har totalt kompenserats med 325' euro för **ökade lönekostnader till semesterpenning**, då konkurrenskraftsavtal upphör 2020.
- Följande totala **utökningar på anslagens årsbidrag** är:
 - Stadsledningen, 50' euro.
 - Stadsutvecklingsnämnden 51' euro.
 - Bildningsnämnden, 78' euro.
 - Medborgarinstitutet, 12' euro.
 - Kultur- och fritidsnämnden, 18' euro.
 - Socialnämnden, 715' euro.
 - Infrastrukturnämnden, 184' euro.
 - VA-verket, 3' euro.
 - Byggnadsnämnden, 20' euro.

- Ett samlat **avkastningskrav** för stadens dotterbolag **Mariehamns Energi Ab** kvarstår på totalt 265' euro. För **FAB Marstad** har 200' euro budgeterats som **återbetalning till stadens kassa från bolagets fria egna kapital** 2020. För planåret 2021 är FAB Marstads återbetalning budgeterad till 150' euro.

Investeringar 2020-2022:

Under respektive anslag redovisas investeringarna. År 2020 är investeringar (netto) totalt budgeterat till 9 665' euro, 6 195' euro 2021 och 5 694' euro 2022.

Resultaträkning	Bokslut	Budget	Ram	Budget	Plan	Plan
Belopp i tusen euro, totalt	2018	2019	2020	2020	2021	2022
Verksamhetsintäkter	19 218	18 626	18 599	18 599	18 878	19 161
Tillverkning för eget bruk	189	184	186	186	188	191
Verksamhetskostnader	-71 718	-72 057	-73 220	-74 353	-75 417	-76 549
Verksamhetsbidrag	-52 312	-53 247	-54 435	-55 568	-56 351	-57 196
Skatteintäkter	48 841	53 373	55 124	53 729	55 124	56 775
Kommunalskatt	40 879	44 616	46 363	44 963	46 358	48 009
Fastighetsskatt	1 466	1 460	1 460	1 544	1 544	1 544
Samfundsskatt	6 336	7 062	7 062	7 062	7 062	7 062
Övriga skatteintäkter	160	234	239	160	160	160
Landskapsandelar och kompensationer	7 305	6 505	6 505	6 255	6 255	6 255
Finansiella intäkter och kostnader	1 025	903	1 072	1 109	1 007	915
Årsbidrag	4 859	7 534	8 266	5 525	6 035	6 749
Avskrivningar och nedskrivningar	-4 969	-5 982	-6 164	-5 501	-5 755	-6 013
Extraordinära intäkter och kostnader	11	0	0	0	0	0
Årets resultat	-99	1 552	2 103	24	280	735
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder	0	-1	0	-1	-1	-2
Årets överskott (underskott)	-99	1 552	2 103	23	279	733
Nyckeltal						
Verksamhetsintäkter / Verksamhetskostnader, %	27	26	25	25	25	25
Årsbidrag / Avskrivningar, %	98	126	134	100	105	112
Årsbidrag, euro / invånare	414	637	695	464	504	560
Över-/underskott från tidigare år, i tusen euro	51 790	51 690	53 242	53 242	53 265	53 543
Invånarantal vid årets slut	11 743	11 827	11 901	11 901	11 977	12 049

Finansiering	Bokslut	Budget	Ram	Budget	Plan	Plan
Belopp i tusen euro, totalt	2018	2019	2020	2020	2021	2022
Årsbidrag (a)	4 859	7 534	8 266	5 525	6 035	6 749
Ökning av långfristiga lån	0	2 427	800	6 319	2 589	1 951
Ökn. av långfr. lån för utlåning till dotterbolag	0	7 500	0	0	0	0
Minskning av lån	<u>-2 959</u>	<u>-3 956</u>	<u>-3 956</u>	<u>-2 379</u>	<u>-2 579</u>	<u>-3 006</u>
S:a nettoupplåning under året (b)	-2 959	5 971	-3 156	3 940	10	-1 055
Amortering/återbetalning från dotterbolag (c)	1 121	1 654	1 821	200	150	0
Utlåning till dotterbolag (d)	0	-7 500	0	0	0	0
Övriga förändringar i finansieringsposterna (e)	1 884	0	88	0	0	0
Inkomster	4 197	1 500	737	2 527	180	88
Utgifter	<u>-8 382</u>	<u>-9 159</u>	<u>-7 756</u>	<u>-12 192</u>	<u>-6 375</u>	<u>-5 782</u>
S:a investering (f)	-4 186	-7 659	-7 019	-9 665	-6 195	-5 694
Förändring av likvida medel (a+b+c+d+e+f)	719	0	0	0	0	0
Länestock 31 december, exkl utlån. till dotterb.	20 872	23 759	20 603	23 283	23 293	22 238

Årsbidrag	Bokslut	Budget	Ram	Budget	Plan	Plan
Belopp per anslag i tusen euro	2018	2019	2020	2020	2021	2022
Stadsledningen	-4 499	-5 297	-5 398	-5 448	-5 530	-5 613
Finansiering (Stadsledningen)	59 388	63 018	64 526	62 916	64 236	65 823
4mbk Pommern (Stadsledningen)	-200	-311	-283	-283	-287	-291
Stadsutvecklingsnämnden	-388	-473	-431	-482	-439	-446
Bildningsnämnden	-11 160	-11 396	-11 602	-11 681	-11 856	-12 034
Medborgarinstitutet (Bildningsnämnden)	-545	-465	-475	-487	-494	-502
Kultur- och fritidsnämnden	-4 444	-4 629	-4 673	-4 691	-4 762	-4 833
Socialnämnden	-31 643	-31 583	-32 160	-32 875	-33 368	-33 869
Infrastrukturnämnden	-2 843	-2 558	-2 471	-2 655	-2 695	-2 735
VA-verket (Infrastrukturnämnden)	1 389	1 417	1 420	1 416	1 438	1 459
Byggnadsnämnden	-197	-189	-184	-204	-208	-211
S:a årsbidrag	4 858	7 534	8 268	5 525	6 035	6 749

Årsbidraget tillsammans med avskrivningar och nedskrivningar (se nedan), Extraordinära poster samt Ökning (-) eller minskning (+) av fonder bildar Årets överskott (underskott).

Avskrivningar och nedskrivningar	Bokslut	Budget	Ram	Budget	Plan	Plan
Belopp per anslag i tusen euro	2018	2019	2020	2020	2021	2022
Stadsledningen	-111	-130	-128	-147	-156	-191
Finansiering (Stadsledningen)	0	-767	-619	0	0	0
4mbk Pommern (Stadsledningen)	-31	-79	-114	-148	-146	-146
Stadsutvecklingsnämnden	-4	-2	-2	-2	-2	-2
Bildningsnämnden	-31	-35	-39	-45	-43	-28
Medborgarinstitutet (Bildningsnämnden)	0	0	0	0	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	-234	-261	-307	-277	-322	-347
Socialnämnden	-7	-5	-7	-7	-7	-7
Infrastrukturnämnden	-3 637	-3 758	-4 011	-3 878	-4 067	-4 255
VA-verket (Infrastrukturnämnden)	-915	-944	-938	-998	-1 011	-1 037
Byggnadsnämnden	0	0	0	0	0	0
S:a avskrivningar och nedskrivningar	-4 970	-5 981	-6 164	-5 501	-5 755	-6 013

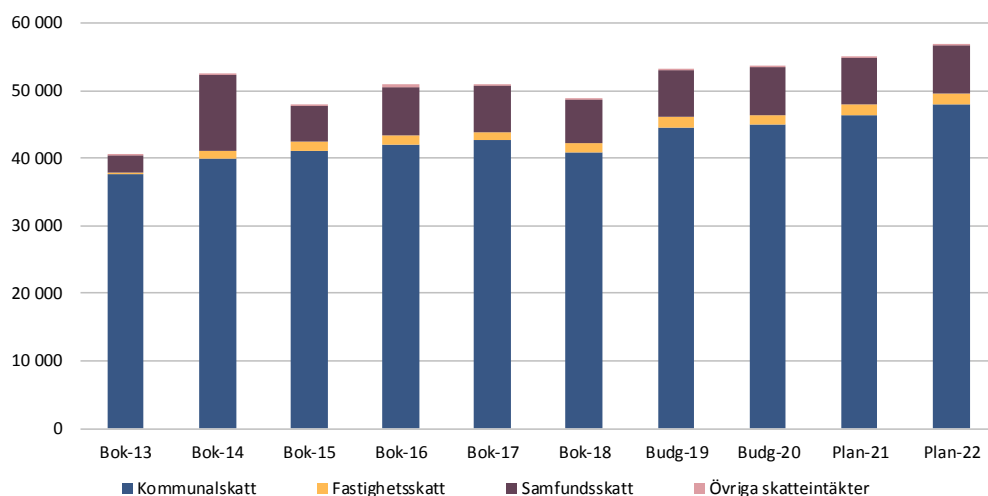
Avskrivningar och nedskrivningar utgör respektive anslags avskrivningsplan med skild bindande verkan.

Mariehamns stads skatteintäkter

I budget 2020 och ekonomiplan 2021-22 kvarstår stadens kommunalskatt på 17,25 %. Fastighetsskattesatserna för Allmän och Stadigvarande bostad 0,30 %, Övriga bostadsbyggnader 0,90 %, Allmännyttiga samfund 0,00 %, Kraftverk 0,40 % och för Obebyggda byggplatser 3,00 % kvarstår på samma nivå som år 2019.

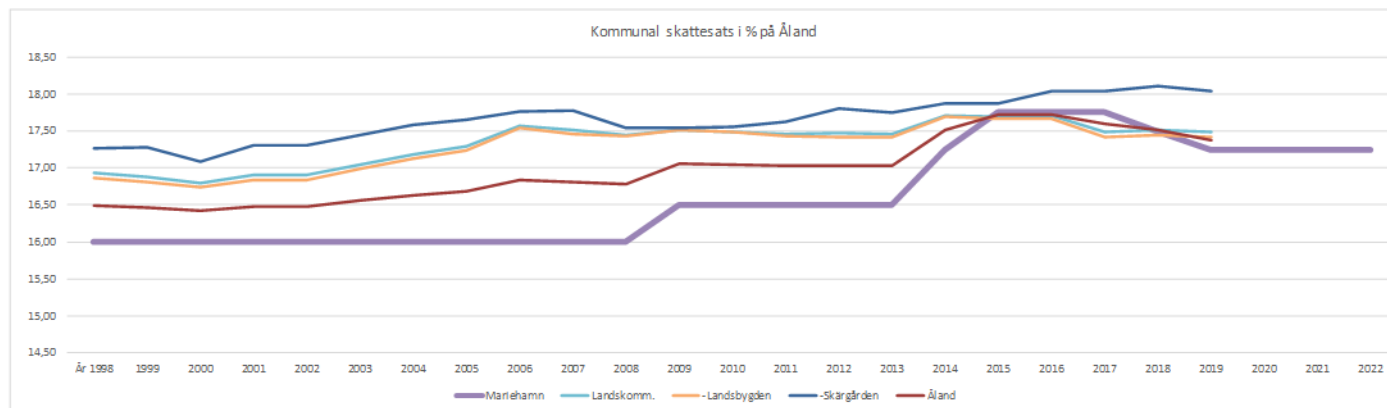
Samfundsskatteintäkterna 2020 bedöms kvarstå på 7 062' euro som 2019 budget- och ramnivå 2020. Samfundsskattens budget för Mariehamns stad är härledd ur en bedömning att Ålands kommuners samlade samfundsskatteintäkter årligen blir 11 744 000 euro för perioden 2020-22.

Mariehamns stads skatteintäkter

Belopp i tusen euro	Bok-13	Bok-14	Bok-15	Bok-16	Bok-17	Bok-18	Budg-19	Budg-20	Plan-21	Plan-22
Kommunalskatt	37 741	39 962	41 159	42 106	42 702	40 879	44 616	44 963	46 358	48 009
Fastighetsskatt	214	1 222	1 242	1 282	1 271	1 466	1 460	1 544	1 544	1 544
Samfundsskatt	2 445	11 116	5 306	7 244	6 884	6 336	7 062	7 062	7 062	7 062
Övriga skatteintäkter	269	258	313	311	225	160	234	160	160	160
Skatteintäkter totalt	40 669	52 558	48 020	50 943	51 082	48 841	53 373	53 729	55 124	56 775

Skattesatser för kommunal inkomstskatt på Åland i procent

Kommun	År	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mariehamn		16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,00	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	17,25	17,75	17,75	17,75	17,50	17,25	17,25	17,25	17,25
Landskomm.		16,93	16,88	16,79	16,91	16,91	17,05	17,19	17,30	17,57	17,51	17,44	17,52	17,48	17,46	17,47	17,46	17,71	17,69	17,71	17,49	17,52	17,49	17,52	17,49	17,49
-Landsbygden		16,87	16,81	16,74	16,84	16,84	16,98	17,12	17,24	17,54	17,47	17,43	17,52	17,48	17,43	17,42	17,42	17,42	17,69	17,67	17,66	17,42	17,44	17,42	17,42	17,42
-Skärgården		17,27	17,28	17,09	17,30	17,30	17,45	17,58	17,65	17,76	17,77	17,54	17,54	17,55	17,63	17,81	17,75	17,88	17,87	18,04	18,04	18,10	18,04	18,04	18,04	18,04
Åland		16,49	16,46	16,42	16,48	16,48	16,56	16,64	16,69	16,84	16,81	16,78	17,05	17,04	17,03	17,03	17,03	17,03	17,51	17,72	17,73	17,60	17,51	17,38	17,38	17,38

Kommunalskatteavdragens förändring för Mariehamns stad 2017-2022

AVDRAG (riquets)	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	2022**
Arb.tagarnas försäkringspremier	19 251	21 518	22 468	23 274	23 637	24 502
% av lönema	9,1	9,9	9,9	9,9	9,7	9,7
Förvärvsinkomstavdraget	15 856	15 982	15 979	15 801	15 675	15 485
Övr. avdrag för inkomstens förv.	6 527	6 605	6 679	6 723	6 800	6 873
Pensionsinkomstsavdrag	10 543	9 864	9 476	9 515	9 672	9 858
% av lönema		12,2	11,3	11,0	10,8	10,7
Grundavdraget	6 641	6 703	7 403	7 733	7 843	7 914
Avdrag för resekostnader + övriga	6 974	6 313	6 342	6 342	6 373	6 194
Sammanlagt	65 793	66 984	68 347	69 388	70 000	70 826
AVDRAG (åländska)	2017	2018**	2019**	2020**	2021**	2022**
Avdrag för ink. förvärvande	311	323	333	341	351	361
Resekostnadsavdrag	723	732	740	745	753	761
Sjukdomskostnadsavdrag	2 337	2 366	2 392	2 496	2 609	2 728
Studie- studielåne- och hyresavdrag	308	298	295	299	309	319
Sammanlagt	3 679	3 718	3 760	3 881	4 021	4 169
AVDRAGEN SAMMANLAGT	69 472	70 702	72 107	73 269	74 021	74 995
Ändring, %	13,6	1,8	2,0	1,6	1,0	1,3

Landskapsandelar och kompensationer

Inför budget 2019 hade övriga 15 åländska kommuner på Åland en samlad skattekomplettering i landskapsandelar på ca 14,2 miljoner euro. Mariehamns stad har ingen skattekomplettering.

Landskapsandelarna för Mariehamns stad är budgeterade till totalt 5 583 595 euro för respektive år under perioden 2020-22 som motsvarar nivån för 2019. För landskapskompensationer budgeteras totalt 671 405 euro för respektive år under perioden 2020-22. Nivån på landskapskompensationer är oklara, då landskapet beslutar om dessa kompensationer vid ett senare tillfälle. I dessa budgeterade kompensationer i Mariehamns stads budget ingår inte, som det planeras göra för övriga kommuner i Finland, en kompensation för ökade lönekostnader då konkurrenskraftsavtalet upphör 2020. För staden innebär det, enligt tidigare kalkyl, en ökad årlig kostnad fr.o.m. 2020 på 446 312 euro vad gäller semesterpenning.

Fastighetsbeskattningen 2017-2022

Mariehamn

1 000 €

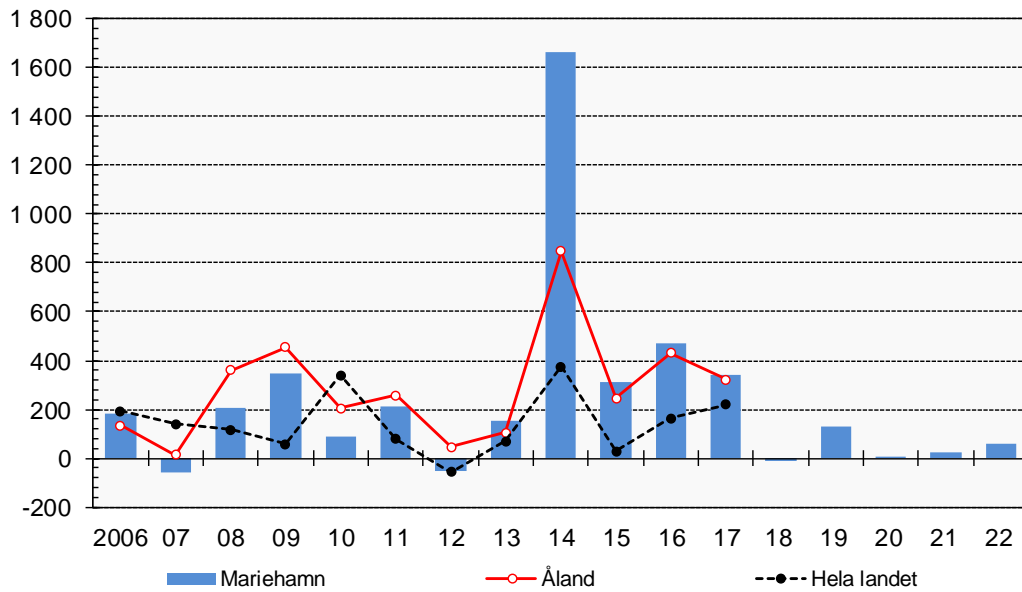
C.1

FASTIGHETSSKATTEN SKATTEGRUND						
BESKATTNINGSVÄRDEN och %	2017	2018	2019*	2020**	2021**	2022**
Allm.fast.sk% underst.						
markområden	42 387	41 864	41 619	41 619	41 619	41 619
byggnader	156 874	155 883	172 330	172 330	172 330	172 330
Skatte %	0,20	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
SKATT	399	593	642	642	642	642
Byggn.för stadigv.bostad	287 124	286 846	291 289	291 289	291 289	291 289
Skatte %	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
SKATT	861	861	874	874	874	874
Övriga bostadsbyggnader	1 098	1 117	994	994	994	994
Skatte %	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
SKATT	10	10	9	9	9	9
Kraftverk	1 837	1 776	1 939	1 939	1 939	1 939
Skatte %	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
SKATT	7	7	8	8	8	8
Allmännyttiga samfund	124	122	124	124	124	124
Skatte %	0,40	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00
SKATT	0	0	0	0	0	0
Obebyggd byggn.plats	332	330	908	908	908	908
Skatte %	2,00	2,00	3,00	3,00	3,00	3,00
SKATT	7	7	27	27	27	27
Beskattningsvärden sammanlagt	489 776	487 938	509 203	509 203	509 203	509 203
Ändring %	0,7	-0,4	4,4	0,0	0,0	0,0
SKALL BETALAS SAMMANLAGT	1 284	1 478	1 560	1 560	1 560	1 560
Ändring %	1,2	15,1	5,5	0,0	0,0	0,0

C.2

REDOVISNING AV FASTIGHETSSKATT						
REDOVISNINGÅR	2017	2018	2019*	2020**	2021**	2022**
Redovisning för BU-året	489 776	1 478	1 560	1 560	1 560	1 560
Skatterätelser / icke infl. skatter	4 898	15	16	16	16	16
REDOVISNINGAR SAMMANLAGT	1 271	1 466	1 544	1 544	1 544	1 544

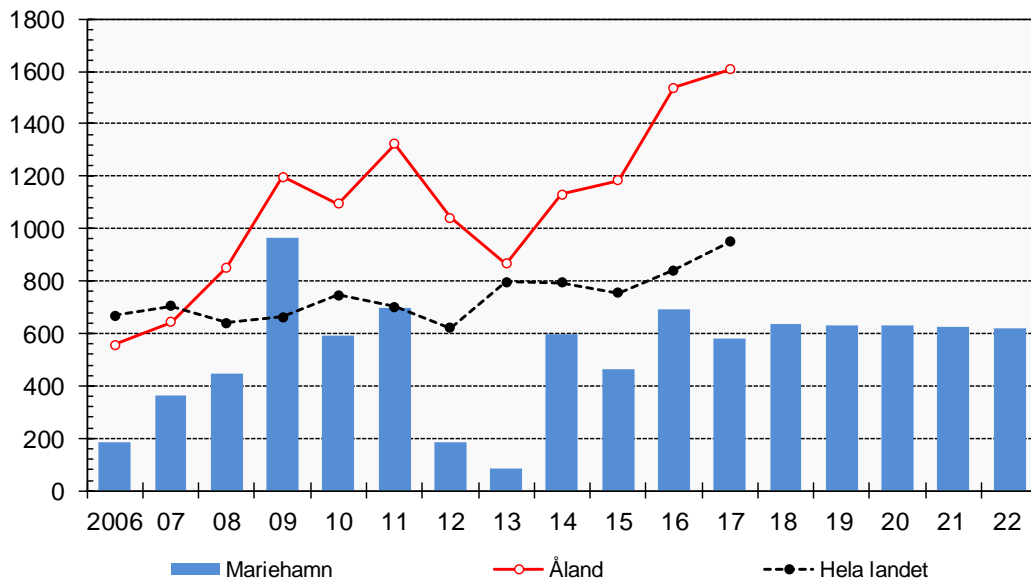
Räkenskapsperiodens resultat, €/inv

Räkenskapsperiodens resultat, €/inv

	2006	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	Bok	Budg	Budg	Plan	Plan
Mariehamn	182	-57	208	350	87	213	-55	151	1663	313	470	342	-8	131	2	23	61
Åland	134	13	360	456	206	257	45	104	849	246	432	324					
Hela landet	193	140	116	57	341	79	-57	68	376	27	165	218					

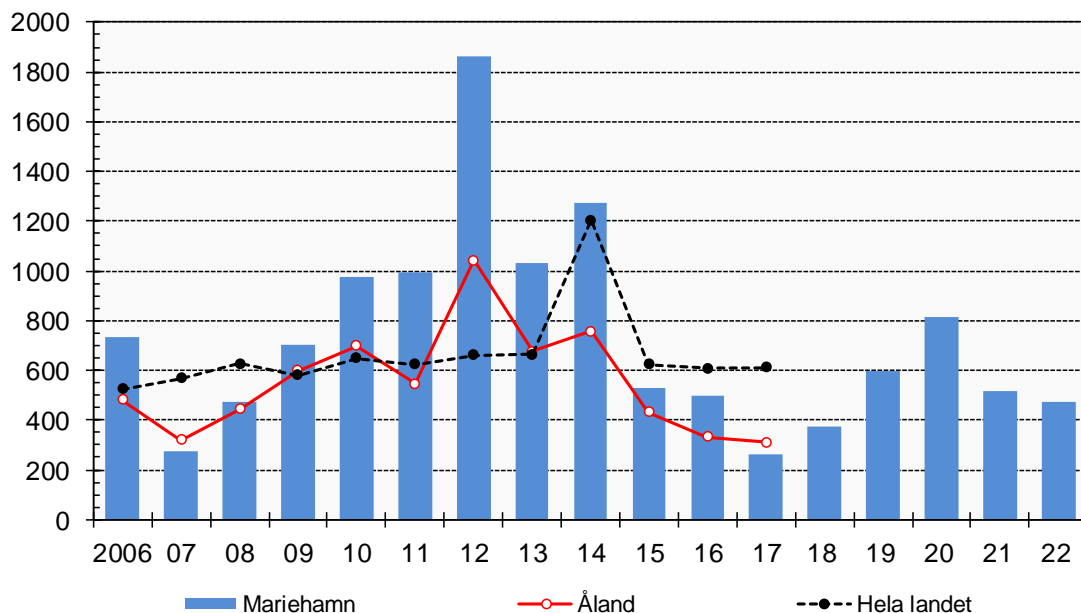
Likvida medel 31.12, €/inv.

Likvida medel 31.12, €/inv.

	2006	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	Bok	Budg	Budg	Plan	Plan
Mariehamn	183	361	445	963	590	699	186	87	596	462	692	580	638	633	629	625	622
Åland	558	644	851	1198	1093	1324	1042	867	1129	1185	1538	1608					
Hela landet	668	703	640	663	746	702	621	798	793	756	842	949					

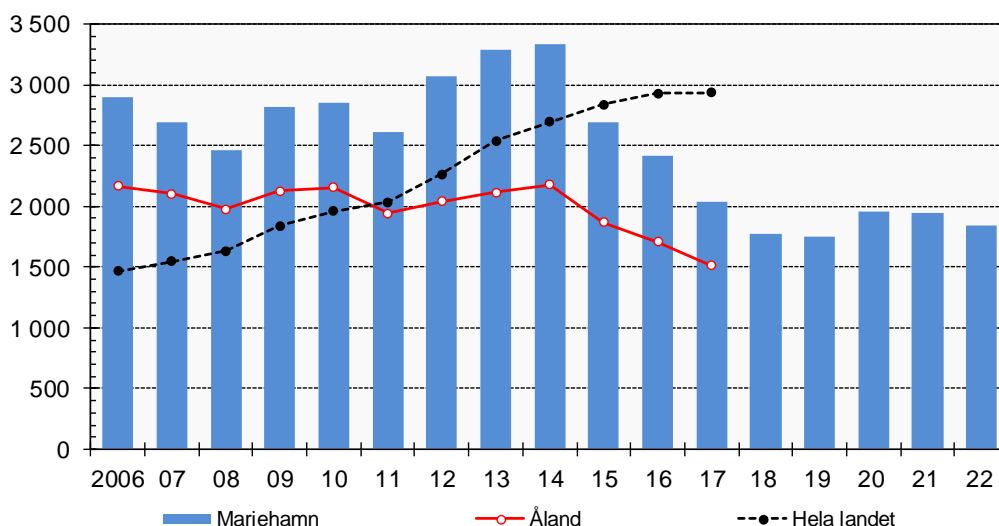
Egen anskaffningsutgift för investeringar, €/inv
= investeringsutgifter - finansieringsandelar för investeringar

Egen anskaffningsutgift för investeringar, €/inv

	2006	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Mariehamn	732	276	473	701	976	995	1 865	1 032	1 274	528	496	263	375	595	815	517	472
Åland	480	319	443	600	697	547	1 043	677	757	431	332	309					
Hela landet	526	568	627	580	648	622	660	665	1 205	625	607	610					

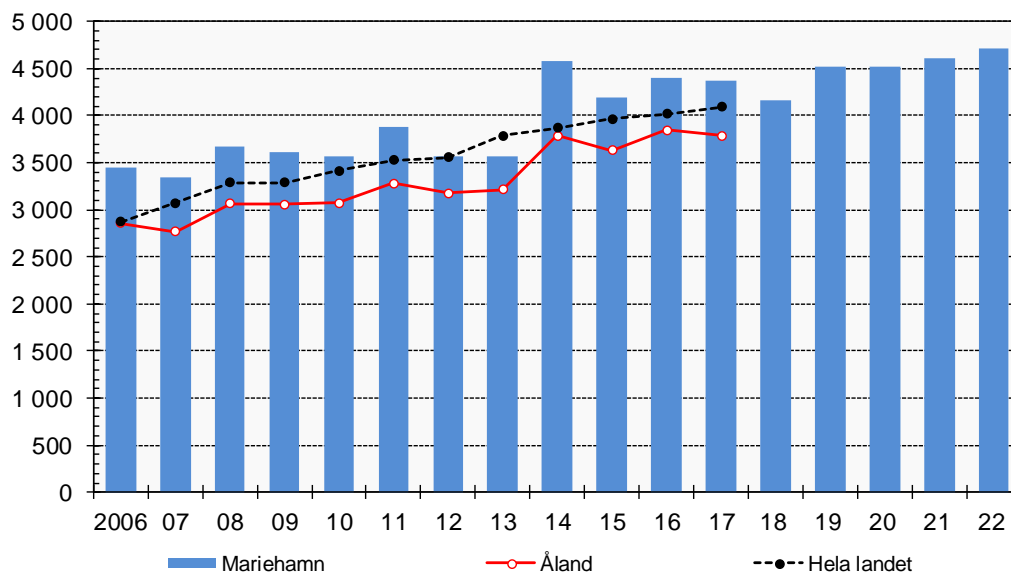
Lånestock 31.12., €/inv.

Lånestock 31.12., €/inv.

	2006	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Mariehamn	2 894	2 697	2 466	2 819	2 848	2 610	3 065	3 293	3 331	2 696	2 412	2 041	1 777	1 747	1 956	1 945	1 846
Åland	2 168	2 105	1 978	2 124	2 156	1 942	2 040	2 116	2 180	1 867	1 706	1 513					
Hela landet	1 464	1 548	1 631	1 839	1 957	2 037	2 261	2 540	2 694	2 835	2 933	2 933					

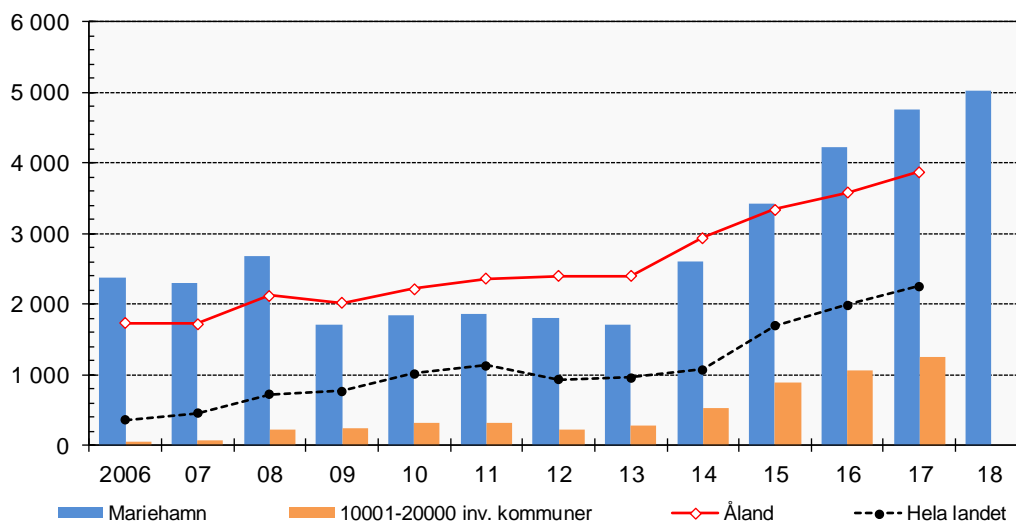
Skatteinkomster, €/inv.

Skatteinkomster, €/inv.

	2006	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	Bok 18	Budg 19	Budg 20	Plan 21	Plan 22
Mariehamn	3 442	3 337	3 672	3 618	3 570	3 879	3 568	3 570	4 579	4 190	4 405	4 375	4 159	4 513	4 515	4 602	4 712
Åland	2 860	2 764	3 067	3 057	3 074	3 280	3 174	3 217	3 788	3 630	3 850	3 787					
Hela landet	2 874	3 074	3 291	3 291	3 414	3 530	3 560	3 787	3 870	3 967	4 016	4 090					

Koncernens ackumulerade över-/underskott, €/inv.

Koncernens ackumul. över-/underskott, €/inv.

	2006	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Mariehamn	2 366	2 290	2 669	1 700	1 845	1 866	1 804	1 705	2 597	3 418	4 224	4 759	5 021
10001-20000 inv. kommr	45	65	211	234	315	324	226	277	515	884	1 060	1 247	
Åland	1 726	1 716	2 117	2 013	2 217	2 363	2 395	2 395	2 940	3 336	3 579	3 874	
Hela landet	362	457	716	768	1 020	1 130	931	954	1 071	1 694	1 983	2 254	

Personal

Staden behöver fortsättningsvis värna om och stärka sitt anseende som en attraktiv arbetsgivare för att attrahera de kompetenser som staden behöver både då det gäller att behålla och att rekrytera personal. De unga som är på väg in i arbetslivet vill ha ett självständigt arbete med coachande ledarskap och en arbetsgivare som har en bra personalpolicy, en tydlig vision och tydliga värderingar och som tar samhällsansvar.

Arbetstagarnas åldersbundna behov ska beaktas på arbetsplatsen för att främja arbetshälsan för arbetstagarna i ett seniorskede.

En detaljerad personalplan presenteras i kommande budgeter för staden.

Arbetshälsa

För sjukfrånvaron är målsättningen att småningom komma till 3,5 %. Ett gott värde på sjukfrånvaron ligger mellan 2 och 4 %. Tillsammans med företagshälsovården och förslag från arbetarskyddskommissionen jobbar staden i ett allt mer förebyggande syfte för att främja en god arbetshälsa samt en trygg och sund arbetsmiljö.

Rekrytering av personal

Rekrytering av personal kommer att bli en stor utmaning i framtiden. Nya rekryteringskanaler- och metoder behövs för att säkerställa kompetent personal.

Den yngre generationen är rörligare på arbetsmarknaden och förväntar sig lära sig nya saker och utvecklas personligen.

År	2015	2016	2017	2018	2019*	2020*
Sjukfrånvaro%	5,02	4,75	4,94	5,54	4,50	4,30
Förebygg. hälsovård euro/åa	34,42	37,58	66,92	73,79	70,00	42,00
Sjukvård euro/åa	34,53	70,46	83,65	92,46	65,00	65,50
Pensionsavgångar (antal medarbetare)	29	43	22	43	35	35
Personalförmåner euro/åa	66,47	63,44	60,85	57,98	65,00	65,00
Förverkligade årsarbete	644,84	647,88	660,28	710,76	710,76	710,76
Antal arbetsolycksfall	28	49	50	46	35	30

*) Uppskattning.

Årsarbete (åa) = sysselsättnings%/100 x anställningstid i månader/1.

Tidsplan för planering och utbyggnad av Mariefhamn

Tidsplan för planering och utbyggnad av Mariefhamn 2020 - 2022

Område	Status 2019	2020	2021	2022
1 Rönnebergs torg bostadsvårningshus 140-170 lägenheter		Planering av sanering	Projektering	Utbyggnad
2 Södra Lillängen 23 egnahemstomter och 6 kedjehustomter	Projektering	Utbyggnad		
3 Svinö småhusdominerat bostadsområde	Utkast till delgeneralplan	Förslag till delgeneralplan		
4 Styrsö (privatmark) - förutsätter att trafikförbindelsen löses	Utkast till delgeneralplan	Förslag till delgeneralplan?		
5 Apalängen egnahemsområde och våtmark	Förslag till stadsplan	Utbyggnad av våtmark		
6 Österhamn	Förslag till stadsplan	projektering	Utbyggnad	
7 Bostadsö i Slemmern			Utvecklingsstudie	
8 Rossen och Klintkajen			Utvecklingsstudie	
Grönplan (översiktlig planering)		Förslag till grönplan		
Blåplan (översiktlig planering)				

Tidtabellen påverkas av ev. besvär på planförslag.

Stadsledningen

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision, stadsstyrelse och äldreråd. Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, informationsteknik, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha annan centraliserad service som specificeras av beslutande organ.

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen skall inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen. Stadsdirektören och stadsledningens stads-, finans-, personal- och stadsarkitektkansli skall administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

Omvärldsanalys

Stadsledningens omvärldsanalys framkommer skilt i ett av budgetens inledande avsnitt.

Driftsbudget

Resultaträkning

Stadsledningen

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	53	62		
Avgiftsintäkter	2	0		
Understöd och bidrag	279	394		
Övriga intäkter	97	47		
Interna verksamhetsintäkter	6 316	6 447		
Verksamhetsintäkter	6 746	6 950		
Löner och arvoden	-4 927	-5 238		
Lönebikostnader	-1 118	-1 274		
Summa Personalkostnader	-6 045	-6 512		
Köp av tjänster	-2 841	-3 164		
Material, förnödenheter och varor	-1 518	-1 542		
Understöd	-32	-30		
Övriga verksamhetskostnader	-43	-240		
Interna verksamhetskostnader	-767	-759		
- därav internhyra	-317	-319		
- därav kost- och lokalservice	-74	-68		
- därav centrala it kostnader	-162	-171		
Verksamhetskostnader	-11 246	-12 246		
Verksamhetsbidrag	-4 499	-5 297		
Årsbidrag	-4 499	-5 297	-5 398	-5 448
Avskrivningar och nedskrivningar	-111	-130	-128	-147
Årets resultat	-4 610	-5 427		
Årets överskott (underskott)	-4 610	-5 427	-5 526	-5 595

Resultaträkning

Finansiering (Stadsledningen)

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	0			
Övriga intäkter	166	189		
Interna verksamhetsintäkter	2 079	2 149		
Verksamhetsintäkter	2 245	2 339		
Köp av tjänster	-28	0		
Verksamhetskostnader	-28	0		
Verksamhetsbidrag	2 217	2 339	1 927	
Skatteintäkter	48 841	53 373	55 124	
Landskapsandelar och kompensatio	7 305	6 404	6 404	
Finansiella intäkter och kostnader	1 025	903	1 072	
Årsbidrag	59 388	63 018	64 526	62 943
Avskrivningar och nedskrivningar	0	-767	-619	
Extraordinära poster	11	0		
Årets resultat	59 398	62 251		
Ökning (-) eller minskning (+) av fonde	0	-1		
Årets överskott (underskott)	59 398	62 250	63 907	62 943

Resultaträkning

4 mbk Pommern (Stadsledningen)

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Material, förnödenheter och varor	0	-75		
Understöd	-198	-201		
Interna verksamhetskostnader	-2	-36		
Verksamhetskostnader	-200	-311		
Verksamhetsbidrag	-200	-311		
Årsbidrag	-200	-311	-283	-283
Avskrivningar och nedskrivningar	-31	-79	-114	-148
Årets resultat	-231	-390		
Årets överskott (underskott)	-231	-390	-397	-431

Förutom nedan beskrivna förstärkning så innebär budgeten för år 2020 ingen förändring i verksamhetsutrymme för stadsledningen varför verksamheten förväntas kunna bedrivas på samma nivå som tidigare. Året är mandatperiodens första vilket innebär att målsättningar för den nya mandatperioden behöver formuleras, illustreras och konkretiseras för att sedan kunna användas som grund för verksamhetsutveckling under mandatperioden.

En upphandlare på heltid inrättas fr.o.m. hösten 2019 inom budgetram. Den stärkta samlade upphandlingsresursen ska i ökad grad bistå respektive förvaltning i deras inköps- och upphandlingsprocess.

Investeringsbudget

Investering	Avskr. antal år	Totalbudget	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Stadsledningen							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-27 350	-150 000	-293 000	-117 000	-100 000
Totalt			-27 350	-150 000	-293 000	-117 000	-100 000
23062 Hårdvara till förvaltningsnät							
Inkomster				0	0	0	0
Utgifter				-150 000	-143 000	-67 000	-100 000
Netto	3			-150 000	-143 000	-67 000	-100 000
xxxxx Byte av IT-användarmiljö							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-150 000	-50 000	0
Netto	5	-200 000			-150 000	-50 000	0
4 mbk Pommern (Stadsledningen)							
Inkomster			3 514 707	0	100 000	100 000	88 000
Utgifter			-4 916 437	-373 265	-155 000	-125 000	-110 000
Totalt			-1 401 730	-373 265	-55 000	-25 000	-22 000
xxxxx Byte av brandlarm							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-30 000	0	0
Netto	10				-30 000	0	0
xxxxx Byte av backdäck							
Inkomster					44 000	36 000	0
Utgifter					-55 000	-45 000	0
Netto	15	-20 000			-11 000	-9 000	0
xxxxx Vintertäckning							
Inkomster					56 000	0	0
Utgifter					-70 000	0	0
Netto	10				-14 000	0	0
xxxxx Skrovrestaurering							
Inkomster					0	32 000	48 000
Utgifter					0	-40 000	-60 000
Netto	15	-140 000			0	-8 000	-12 000
xxxxx Däckshus							
Inkomster					0	32 000	16 000
Utgifter					0	-40 000	-20 000
Netto	15	-12 000			0	-8 000	-4 000
xxxxx Klimatkontrollsystem							
Inkomster					0	0	24 000
Utgifter					0	0	-30 000
Netto	10				0	0	-6 000

Stadsledningen

Hårdvara till förvaltningsnät

I denna investering ingår förnyelse av nätverksswitchar, redundant brandvägg, utreda och påbörja separering av servernät/ användarnät, utöka fiberkapaciteten (från 1 till 2 Gb), fiberutbyggnad, kartläggning och utbyggnad av Wi-Fi access, bättre tillträdesskydd, Ups-lösning för stadshuset vid strömavbrott, databas för datalager samt övrig hårdvara till förvaltningsnät.

Byte av IT-användarmiljö

Nuvarande iStaden-miljö upphör med nya versionsuppdateringar fr.o.m. januari 2020. En pågående förstudie 2019, ska utröna vilken ersättande miljö som ska väljas. Investeringens utgift är uppskattad till totalt 200 000 euro för perioden 2020-21.

4 mbk Pommern

Brandlarmet

Det tidigare brandlarmet ombord på fartyget har byts ut då det inte längre uppfyller de krav som ställs för brandlarm i dagsläget. Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum har bekostat installationen och staden köper det installerade brandlarmet av stiftelsen.

Byte av backdäck

Anslaget avser inköp av virke till byte av backdäcket samt omläggning av däcket. Inköp av virke görs under 2020 medan omläggningen utförs under 2021. Projektets förverkligande är beroende av om Ålands landskapsregeringen beviljar investeringsstöd om 80 procent av utgifterna för projektet.

Permanent vintertäckning

Anslaget avser en lösning på hur fartyget kan vintertäckas på ett mer hållbart sätt än hur vintertäckningen har gjorts tidigare då vintertäckningen har varit temporär och byggts upp och sedan rivits varje år. Vintertäckningen av fartyget är av stor vikt för att skydda och förlänga livslängden av fartygets däck. Projektets förverkligande är beroende av om Ålands landskapsregeringen beviljar investeringsstöd om 80 procent av utgifterna för projektet.

Skrovrestaurering

Under planåren inleds arbetet med en heltäckande restaurering av fartygets skrov, projektet väntas slutföras 2026. Projektets förverkligande är beroende av om Ålands landskapsregering beviljar investeringsunderstöd om 80 procent av utgifterna för projektet.

Däckshus

Under planåren 2021-2022 restaureras däckshusens tak samt det förliga däckshusets interiör. Projektets förverkligande är beroende av om Ålands landskapsregering beviljar investeringsunderstöd om 80 procent av utgifterna för projektet.

Klimatkontrollsystem

Under planåret 2022 installeras ett klimatkontrollsystem ombord på fartyget. Projektets förverkligande är beroende av om Ålands landskapsregering beviljar investeringsunderstöd om 80 procent av utgifterna för projektet.

Stadsutvecklingsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Nämnden handhar de uppgifter som utgör de fysiska förutsättningarna för stadsutvecklingen. Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplaneringsfrågor. Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet.

Nämndens verksamhetsidé är att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och förstärkt identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt. Eftersom staden är i ständig förändringsprocess måste stadsplanerna ses över kontinuerligt.

Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner.

Nämnden strävar till social, ekonomisk, kulturell och miljömässig hållbarhet.

Omvärldsanalys

Stadsplanering syftar till en god framförhållning när det gäller utbud av bostadstomter och beredskap för företagsetablering.

På stadens mark finns det för tillfället tomtreserv för både egnahemstomter och bostads-våningshustomter i norr och söder. Hösten 2019 kommer tomtreserven att utökas med tre tomter vid Kasberget för 3-4 parhus eller egnahem och under åren 2020-21 med 23 egnahemstomter och tre tomter med kedjehus på Södra Lillängen. När besvärprocessen för Rönnebergs torg slutförts tillförs ytterligare två bostadsvåningshustomter med ett beräknat tillskott på ytterligare minst 140 bostäder i flervåningshus. På Rönnebergs torg möjliggörs även olika typer av gruppboende antingen för studerande eller äldre med tillgång till gemensamma faciliteter. Nybyggda våningshus med dagens krav på tillgänglighet ger staden beredskap att möta ökningen av äldre åldersgrupper och deras behov att kunna bo hemma allt längre.

Under arbete är delgeneralplanen för Svinö och delgeneralplanen för Styrösö. Efter att delgeneralplanerna är i kraft kan detaljplaneringen påbörjas i början av 2020-talet. Speciellt på Svinö holme kommer stadens tillgång tomtreserv för en lång tid att tryggas.

Efter att delgeneralplanerna för Svinö och Styrösö slutförts bör under åren 2021-22 stadens vision för arbetsplatsområdet vid Rossen och Klintkajen formuleras och en studie för bostadsö i Slemmern tas fram.

Inför en framtida generalplan för Mariehamn och som en del av en hållbar planering bör en grönplan och en blåplan tas fram. Arbetet med grönplan inleds med att inventeringar tas fram. Arbetet görs i samarbete med stadsledningen där budgetmedel reserveras för ändamålet.

En ny generalplan för Mariehamns centrum är under planprocess och kommer när den är i kraft att ge tydliga förutsättningar för utvecklingen för centrum.

Som ett led i den hållbara planeringen tar stadsutvecklingsnämnden fram förslag som syftar till att öka träbyggnation utifrån ett brett perspektiv där planeringsverktyget, regelverk, stöd med mera beaktas.

Driftsbudget

Resultaträkning

Stadsutvecklingsnämnden

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Avgiftsintäkter	40	32		
Övriga intäkter	7	0		
Interna verksamhetsintäkter	1	0		
Verksamhetsintäkter	48	32		
Löner och arvoden	-231	-218		
Lönebikostnader	-55	-55		
Summa Personalkostnader	-285	-272		
Köp av tjänster	-57	-128		
Material, förnödenheter och varor	-9	-16		
Understöd	-1	-4		
Övriga verksamhetskostnader	0	-1		
Interna verksamhetskostnader	-83	-84		
- därav internhyra	-38	-38		
- därav centrala it kostnader	-22	-23		
Verksamhetskostnader	-436	-505		
Verksamhetsbidrag	-388	-473		
Årsbidrag	-388	-473	-431	-482
Avskrivningar och nedskrivningar	-4	-2	-2	-2
Årets resultat	-391	-475		
Årets överskott (underskott)	-391	-475	-433	-484

Driftsramen för 2020 möjliggör den ordinarie verksamheten d.v.s. konsultanslag finns inte reserverade för konsekvensutredningar vid förslagsskedet för delgeneralplaner för Svinö holme och Styrö holme.

Utänför den ordinarie driftsramen för 2020 budgeteras 50 000 euro för konsultanslag för konsekvensutredningar över delgeneralplanförslagen för Svinö holme och Styrö holme.

Investeringsbudget

Stadsutvecklingsnämnden har inte förslag på investeringsbudget för år 2020.

Bildningsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till verksamhetsområdet hör stadens grundskolor, fritidshem och Medborgarinstitutet. Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv. Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande miljö. Medborgarinstitutet erbjuder mångsidiga undervisningstjänster i samarbete med sina samarbetskommuner och landskapsregeringen, samt fungerar som innovativ kursarrangör och traditionsbärare. Utbildningstjänster säljs till organisationer och företag.

Omvärldsanalys

God utbildning kommer att vara en viktig konkurrensfördel i framtidens kunskapsintensiva samhälle. Därför är det ett vitalt samhällsintresse att skolan håller en hög standard i sin verksamhet. Ett mått på hög standard i skolan är utomordentligt goda resultat i PISA-undersökningarna. Väl fungerande skolor och fritidshem är viktiga för att barnfamiljer ska välja att flytta till Mariehamn. För att grundskolan ska kunna uppnå sina högt ställda mål krävs satsningar som speciellt riktar sig till elever med särskilda behov. Olika former av samarbete med våra grannkommuner är av betydelse för att gemensamma resurser ska kunna användas på bästa tänkbara sätt.

Mariehamns skolor måste fortsättningsvis vara attraktiva arbetsplatser för att kunna attrahera de skickligaste medarbetarna. En förnyelse av grundskolelagen kommer att påverka innehållet och arbetssätten i grundskolan.

Inflyttningen blir större än tidigare beräknat. Detta medför ökade kostnader för grundskolan. Ytternäs upptagningsområde växer och tre parallella klasser behöver finnas i varje årskurs. I dagsläget finns redan en skolmodul i Ytternäs. Denna skolmodul behöver flyttas till Strandnäs och tre nya klassrum behöver byggas i Ytternäs. Två vanliga klassrum och ett klassrum för svenska som andra språk. Elever med annat modersmål än svenska har ökat i Ytternäsområdet. Nödvändig planering för utbyggnad behöver börja omgående.

Fritidshemsplatser säljs till samarbetskommunerna som tidigare och ett fritidshem har sommaröppet för att möta efterfrågan på tillsyn från föräldrar som arbetar under den intensiva turistsäsongen.

Den fria bildningen fyller en viktig funktion och ger både mening och kunskap för många. Efterfrågan på kurser som hålls dagtid blir större i framtiden beroende på åldersstrukturen i vårt samhälle. En ökad inflyttning kommer att behövas, vilket betyder utmaningar för skolorna som ska kunna erbjuda undervisning i svenska samtidigt som behovet av språkkurser i svenska ökar vid Medborgarinstitutet. Att ge inflyttade med annat modersmål språkfärdigheter i svenska är ett samhällsintresse, för hela Åland.

Driftsbudget

Resultaträkning

Bildningsnämnden

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	1 395	1 546		
Avgiftsintäkter	157	180		
Understöd och bidrag	223	155		
Övriga intäkter	154	31		
Interna verksamhetsintäkter	19	11		
Verksamhetsintäkter	1 947	1 923		
Löner och arvoden	-6 273	-6 479		
Lönebikostnader	-1 441	-1 508		
Summa Personalkostnader	-7 714	-7 987		
Köp av tjänster	-773	-645		
Material, förnödenheter och varor	-473	-495		
Understöd	-1	-1		
Övriga verksamhetskostnader	-70	-43		
Interna verksamhetskostnader	-4 076	-4 147		
- därav internhyra	-2 062	-2 076		
- därav kost- och lokalservice	-1 645	-1 694		
- därav centrala it kostnader	-179	-190		
Verksamhetskostnader	-13 107	-13 319		
Verksamhetsbidrag	-11 160	-11 396		
Årsbidrag	-11 160	-11 396	-11 602	-11 681
Avskrivningar och nedskrivningar	-31	-35	-39	-45
Årets resultat	-11 191	-11 431		
Årets överskott (underskott)	-11 191	-11 431	-11 641	-11 726

Resultaträkning

Medborgarinstitutet (Bildningsnämnden)

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	1 082	902		
Avgiftsintäkter	226	204		
Understöd och bidrag	238	199		
Övriga intäkter	90	92		
Interna verksamhetsintäkter	339	162		
Verksamhetsintäkter	1 975	1 559		
Löner och arvoden	-1 152	-986		
Lönebikostnader	-266	-250		
Summa Personalkostnader	-1 418	-1 237		
Köp av tjänster	-170	-167		
Material, förnödenheter och varor	-119	-96		
Övriga verksamhetskostnader	-322	-304		
Interna verksamhetskostnader	-492	-322		
- därav kost- och lokalservice	-70	-71		
- därav centrala it kostnader	-22	-23		
Verksamhetskostnader	-2 521	-2 125		
Verksamhetsbidrag	-545	-566		
Landskapsandelar och kompensationer		101	101	101
Årsbidrag	-545	-465	-475	-487
Årets resultat	-545	-465		
Årets överskott (underskott)	-545	-465	-475	-487

Ekonomisk bakgrundsinformation

Personalkostnader utgör ca 60 % av de totala verksamhetskostnaderna. Skolmat, städning och vaktmästeri, samt internhyran utgör ca 30 % av verksamhetskostnaderna. Skolböcker och skolmaterial utgör ca 4 %. Elever i specialskolor och elever i andra kommuner utgör ca 5 % av kostnaderna.

I budgetramen för 2020 är den fastställda ramen inklusive landskapsandelarna är 11 641 000 euro för grundskola och fritidshem. Denna summa är 210 000 euro större än budget 2019 eller 2,1 %.

Medis har ett eget anslag under bildningsnämnden och har ett anslag på 475 000 euro för år 2020.

Ramen för år 2020 och 2021 bygger på att minskningen av semesterpenningen består. Om semesterpenningen återgår till tidigare nivåer innebär det att personalkostnaderna ökar för hela staden.

Utgångspunkter i utlåtandet

Stadens skolor har inte tillräckligt med utrustning på IKT-området och det behöver åtgärdas. Behovet av kurators tjänster har ökat i stadens skolor och situationen i Ytternäs är sådan att en 50 % tjänst som skolkurator bedöms nödvändig.

Det finns skolmöbler som behöver bytas ut för att de är trasiga och tjänat sin tid. Fler elever kräver ytterligare bord och stolar, samt biblioteket i Strandnäs behöver utrustas.

Internhyran i Strandnäs ökar med 11 400 euro år när biblioteket blir klart.

Nu kända kostnadsökningar.

Antalet elever i stadens skolor ökar:

2018 (1 115 elever och 20 fler än budgeterat)

2019 (1 140 elever och 25 fler än budgeterat, redan i mars månad)

2020 (1 148 elever finns i den statistik som finns att tillgå)

Inflyttningen har blivit större än beräknat de senaste åren och är svår att förutse. Varje Mariehamselev kostar ca 5 000 euro i rörliga kostnader och 5 000 euro i fasta kostnader.

Kostnadsökning 2020 beräknas till 165 000 euro (fasta och rörliga kostnader för fler elever). Skolmat, råvarorna 17 000 euro.

Städ vaktmästerikostnader ökar med 1,5 % 14 000 euro.

Internhyreshöjning 1,4 % 28 870 euro.

Höjd internhyra pga biblioteksombyggnad (2020) 11 400 euro.

Kända kostnadsminskningar

En elev mindre i Träningsundervisningen.

Försäljning av skolplatser

Ökad försäljning av skolplatser. Ytterligare 11 elever från andra kommuner beräknas gå i stadens skolor. Försäljningsintäkterna beräknas öka med 110 000 euro.

Möjliga förändringar och förbättringar av verksamheten inom given ram. Verksamhetsutrymmet.

Studio's i alla stadens skolor: -55 000 euro. Denna verksamhet pågår redan.

Datorer och Ipads leasas: -28 000 euro per år.

Investering för att kontinuerligt ersätta gamla skolmöbler: -11 800 euro (år 2020)

Skolkuratorstjänst 50 % i Ytternäs skola. -24 000 euro.

IKT-satsning

I dagsläget har stadens skolor ca 10 elever per fungerande dator. Under tre år kan utrustning leasas till en kostnad om 28 500 euro per år. Sedan kan skolorna lösa in utrustningen till ett mycket fördelaktigt pris.

Möbelinvestering

Möbelinvesteringen är beräknad till 100 000 euro och betalas av på 5 år. I första hand kommer nya möbler som absolut behövs och möbler som är trasiga att bytas ut. I andra hand ersätts möbler som beräknas ha nått sin livslängd inom de närmaste 5 åren och i sista hand köps möbler för att åstadkomma en allmän förbättring. Strandnäs nya bibliotek behöver möbleras.

Skolmusik 2020

Skolmusik DUNK hålls i Österbotten 2020. Det kostar ungefär lika mycket som stafettkarnevalen dvs. 35 000-40 000 euro. Förra gången båda evenemangen kom på samma år beslutade bildningsnämnden att 3 år stafettkarneval och 4:e året musikfestival. Detta förfarande planeras 2020.

Skolkurator deltid

Behovet av en egen skolkurator i Ytternäs har ökat och för att kunna möta dessa barn med tidiga insatser krävs ytterligare en deltidstjänst.

Taxor för uthyrning

Inga generella hyreshöjningar för de lokaler som skolorna hyr ut planeras.

Medborgarinstitutet

En osäkerhet finns hur många timmar som man kan hålla eftersom landskapsbidraget inte är klarlagt när budgeten fastställs. Medis ekonomi lever sitt eget liv och påverkar inte skolornas, utan mindre pengar betyder färre undervisningstimmar.

Ekonomiplan 2021-2022

Under perioden behöver utbyggnaden av klassrum i Ytternäs ske. En förändring av skoldistriktet skulle beröra få elever och förändrar inte situationen. Övernäs och Strandnäs är också fyllda med elever. I nuläget finns ingen kalkyl för hur stor en internhyreshöjning i Ytternäs skulle bli, men samtidigt som Ytternäs skolas internhyra skulle höjas kommer Strandnäs att ha betalat av en tidigare ombyggnad. Kostnaden i Strandnäs är 30 000 euro per år i dagsläget. Höstterminen 2021 är relevantalet som högst i stadens skolor utgående från bästa vetande i maj 2019. Nya bostadsområden i Ytternäs och generationsväxlingar i Ytternäs syns inte i statistiken.

Investeringsbudget

	Avskr.	Totalbudget	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Investering	antal år		2018	2019	2020	2021	2022
Bildningsnämnden							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			0	-40 000	-140 000	0	0
Totalt			0	-40 000	-140 000	0	0
xxxxx Möbler skolor							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-100 000	0	0
Netto	5				-100 000	0	0
xxxxx Matsalsmöbler i Övernäs							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-40 000	0	0
Netto	5				-40 000	0	0

Investeringsbehov

Möbler i stadens skolor är i varierande grad i behov av förnyelse. En möbelinvesteringen är beräknad till 100 000 euro och betalas av på 5 år. Kostnaden år 2020 blir 11 800 euro.

Sedan tidigare finns ett investeringsanslag om 40 000 euro, vilket är avsett för skolmatsalsmöbler i Övernäs skola. Denna investering bör göras när den stora renoveringen av Bryggmans skolbyggnad är genomförd.

Kultur- och fritidsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden omfattar bibliotek, ungdomsverksamhet, fritidsverksamhet, idrott, kultur, evenemang, kulturarv samt museiverksamhet.

Nämnden ska genom samarbete med föreningar i staden skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rikt kulturliv, diversifierad idrottsverksamhet och hälsofrämjande motion samt för ett annars aktivt föreningsliv. Nämnden hanterar även ärenden som rör konstinköp.

Utöver vad som annars stadgas ankommer det på kultur- och fritidsnämnden

- att fördela och följa upp användning av medel för understöd eller samarbetsavtal med föreningar, organisationer och enskilda konstnärer inom kultur-, idrotts och ungdomsområdet.
- att föreslå namn på gator, parker, torg och andra allmänna platser samt
- att inköpa och förvalta konstverk för stadens räkning.

Kultur- och fritidsnämnden handhar och besluter i ärenden som enligt gällande bibliotekslagstiftning ankommer på staden.

Omvärldsanalys

Kultur- och fritidssektorns roll i den hållbara utvecklingen bör lyftas ytterligare – staden ska vara en förebild och inspiratör när det gäller hållbarhet i verksamheten.

Bland de globala målen för hållbar utveckling är mål nummer 3 "Hälsa och välbefinnande" det som mest tangerar kultur- och fritidssektorns verksamhet. Målet är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Att kultur, idrott och fysisk aktivitet bidrar till bättre hälsa är dokumenterat. Depression, risk för frakturer, hjärt- och kärlsjukdomar och åldersdiabetes är några hälsoproblem som kan undvikas med fysisk aktivitet. Musik, dans och konst kan lindra/hjälpa psykisk ohälsa och stimulera personer med demenssjukdom. Ungdomar som idrottar ser ljusare på framtiden, upplever mindre stress och psykisk ohälsa.

Idrott och motion handlar inte enbart om den verksamhet som bedrivs av den organiserade idrottsrörelsen. Möjligheterna till spontanidrott och motion utomhus är viktig. Exempelvis har satsningen på ett utegym i Idrottsparken varit mycket lyckad och utnyttjas av alla åldersgrupper både i organiserad form och för spontanidrott. Just spontanidrotten förväntas växa i popularitet, och en utmaning framöver är att möta medborgarnas skiftande behov.

Föreningslivet i Mariehamn är livligt – 73 föreningar beviljades grundbidrag 2019. Utbudet av aktiviteter är brett. Ett fördjupat samarbetet med tredje sektorn, kultursektorns aktörer, kommunala instanser och stadens näringsliv skapar en långsiktig hållbar utveckling av aktiviteter och meningsfull sysselsättning. Kultur- och fritidssektorn kan bidra genom att skapa förutsättningar så som lokaler, mötesplatser, koordinera och bevilja bidrag. För att nå nya grupper och få fler stadsbor att aktivera sig är samarbete en nyckelfråga. Traditionella aktiviteter och informationskanaler behöver kompletteras med nya grepp för att nå exempelvis nyinflyttade och de som ännu inte upptäckt utbudet inom kultur och fritid.

Det är även viktigt att tid ägnas åt att implementera det nya bidragsregelverket som infördes från och med 2019.

Efterfrågan på digital tillgänglighet ökar och för att möta den fortsätter kultur och fritid att undersöka de digitala möjligheterna för verksamheterna. Att göra stadens kulturarv tillgängligt både fysiskt och virtuellt är ett utvecklingsområde där digitala verktyg erbjuder helt nya möjligheter.

Anläggningsfrågor är de närmaste åren ett fokusområde för kultur- och fritidssektorn. En ny friidrottsanläggning i Ytternäs och en konstgräsplan på WHA ska köras in och marknadsföras. Mariebad ska renoveras. Intresset och kraven från idrotter på en uppgradering av de utrymmen de verkar i finns också.

Driftsbudget

Resultaträkning

Kultur- och fritidsnämnden

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	268	254		
Avgiftsintäkter	421	380		
Understöd och bidrag	20	4		
Övriga intäkter	623	586		
Interna verksamhetsintäkter	88	80		
Verksamhetsintäkter	1 421	1 304		
Löner och arvoden	-1 819	-1 830		
Lönebikostnader	-457	-465		
Summa Personalkostnader	-2 275	-2 296		
Köp av tjänster	-346	-389		
Material, förnödenheter och varor	-659	-625		
Understöd	-185	-219		
Övriga verksamhetskostnader	-25	-21		
Interna verksamhetskostnader	-2 375	-2 383		
- därav internhyra	-2 014	-2 017		
- därav kost- och lokalservice	-184	-191		
- därav centrala it kostnader	-56	-59		
Verksamhetskostnader	-5 865	-5 933		
Verksamhetsbidrag	-4 444	-4 629		
Årsbidrag	-4 444	-4 629	-4 673	-4 691
Avskrivningar och nedskrivningar	-234	-261	-307	-277
Årets resultat	-4 678	-4 890		
Årets överskott (underskott)	-4 678	-4 890	-4 980	-4 968

Kultur- och fritidsnämndens underlag för rambudget för år 2020 är 4 980 000 euro vilket är 90 000 euro högre än årets. Ramen har räknats med 1 % ökning av intäkterna och 1,7 % ökning av kostnaderna.

Internhyrorna ökar med 1,4 %. Sektorns avgifter planeras att hållas på nuvarande nivå.

Kultur- och fritidsnämnden har de senaste åren visat överskott som kommit både från högre intäkter och från lägre kostnader än budgeterat. Därför har förvaltningen räknat med att räntor och avskrivningar för den nya friidrottsanläggningen och uppgraderingen av WHA ryms inom nuvarande ram. Eftersom slutförandet av projektet flyttas fram slår dessa kostnader ut endast delvis under år 2020 - när de slår fullt ut 2021 till uppgår de till 112 000 euro.

Mariebad

Renoveringen av Mariebad har under flera år varit en osäkerhetsfaktor för kultur- och fritidsnämndens personal, verksamhet och budgetering. Inför år 2020 är mycket fortfarande oklart, exempelvis finns ingen fastslagen tidpunkt för när renoveringen ska ske eller hur lång stängningen slutligen blir.

I underlaget för budgeten har kultur- och fritidsförvaltningen räknat med en stängning på sex månader under sommarsäsongen. De minskade intäkterna beräknas till drygt 220 000 euro. Dock bör det påpekas att Mariebad de senaste åren tappat stort i besökarantal vilket gör att intäktstappet är svårt att prognostisera. Kostnaderna beräknas minska med 169 000 euro. Övervägande delen består av personalkostnader där tre tillsvidare platser inte tillsätts under stängningen samt förutsätter att en del av ordinarie personal får ersättande arbeten.

Enligt besked från fastighetsavdelningen blir det ingen ökning av internhyra till följd av renoveringen under 2020. Däremot behöver kultur- och fritidsnämndens ram under planåren 2021-2022 justeras i och med att interhyran för Mariebad troligen höjs kraftigt efter renoveringen.

Verksamhetsförutsättningar

Nuvarande kända förutsättningar är en bra grund för vidareutveckla kultur- och fritidssektorn om internhyran för Mariebad efter renoveringen kan finansieras med en utökad ram.

Investeringsbudget

Investering	Avskr. antal år	Totalbudget	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Kultur- och fritidsnämnden							
Inkomster			32 224	1 210 000	1 657 000	0	0
Utgifter			-87 855	-2 586 000	-2 683 565	-188 064	-356 659
Totalt			-55 631	-1 376 000	-1 026 565	-188 064	-356 659
47218 och 47219 Faciliteter för friidrott och fotboll							
Inkomster			0	1 210 000	1 657 000	0	0
Utgifter			-46 177	-2 451 000	-2 470 383	0	0
Netto	20 alt. 10	-1 633 000	-46 177	-1 241 000	-813 383	0	0
47218 Faciliteter för friidrott							
Inkomster			0	1 105 000	1 162 000	0	0
Utgifter			-41 180	-2 241 000	-1 764 683	0	0
Netto	20 alt. 10		-41 180	-1 136 000	-602 683	0	0
47219 Faciliteter för fotboll							
Inkomster, ny konstgräsplan med värme på WHA			0	105 000	495 000	0	0
Utgifter, ny konstgräsplan med värme på WHA			-4 997	-210 000	-705 700	0	0
Netto	20 alt. 10		-4 997	-105 000	-210 700	0	0
xxxxx Förnyelse av bibliotekets hyllsystem							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-35 000	0	0
Netto	5				-35 000	0	0
xxxxx Konstnärlig miljögestaltning							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-67 182	-43 064	-39 579
Netto	10				-67 182	-43 064	-39 579
xxxxx Grundförbättringar av motionsbanor							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-30 000	0	0
Netto	20				-30 000	0	0
xxxxx Byte av vatten- och avloppsledningar i idrottsparkens gamla byggnad							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-31 000	0	0
Netto	30				-31 000	0	0
47217 Byte av värmekälla Idrottsparken							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-12 782	0	-50 000	0	0
Netto	10		-12 782	0	-50 000	0	0
xxxxx Byte av kylkompressorer i Islandia							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	-100 000	0
Netto	10				0	-100 000	0
xxxxx Solceller till Baltichallen							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	-45 000	0
Netto	10				0	-45 000	0
xxxxx Byte av bil							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	-35 000
Netto	10				0	0	-35 000
xxxxx Byte av konstgräsytta på WHA konstgräsplan							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	-200 000
Netto	10				0	0	-200 000
xxxxx Solceller till WHA							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	-82 080
Netto	10				0	0	-82 080

2020 års investeringsbudget

Konstnärlig miljögestaltning

Enligt stadens nya konstplan avsätts 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering. Detta gäller från och med år 2020. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering 2020-2022 i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för Konstnärlig miljögestaltning räknas om. Kostnad: 49 133 euro.

Förnyelse av bibliotekets hyllsystem

Bibliotekets hyllsystem är från 1989 när biblioteket invigdes. Sedan dess har biblioteksverksamheten utvecklats och kraven på biblioteksrummet inklusive hyllorna har förändrats. I första hand är det bibliotekets tidningssal som ska ses över. Kostnad: 35 000 euro.

Ny friidrottsanläggning på Ytternäs sportfält

Den nya anläggningen kommer att stå klar år 2020 istället för år 2019 som ursprungligen planerat och budgeterat. Intäkter: 1 162 000 euro dvs projektet redovisas i sin helhet under året, kostnader: 1 764 683 euro.

Ny konstgräsplan med värme på WHA

Intäkter: 495 000 euro dvs projektet redovisas i sin helhet under året, kostnader: 705 700 euro.

Grundförbättringar av motionsbanor

Åtgärden innebär att mera bark fylls på och att de tre motionsbanorna dräneras. Även belysningsstolpar byts ut. Kostnad: 33 000 euro.

Byte av vatten- och avloppsledningar

I Idrottsparkens gamla byggnad, dvs personalutrymmena. Nuvarande ledningar är från 1960-talet. Kostnad: 31 000 euro.

Byte av värmekälla i Idrottsparken

I 2018 års investeringsbudget fanns ett anslag om 32 000 euro för byte av värmekälla. Investeringen innebär i korthet att befintlig oljetank tas bort och att den fortsatta uppvärmningen av omklädningsrum och personalutrymme istället görs med fjärrvärme. Den förberedande VVS-projektering och annonseringen kostade ca 12 800 euro. Då bytet av värmekälla sedan bjöds ut inkom fyra anbud varav det lägsta var på 41 000 euro dvs budgeterade medel räckte inte. Nämnden beslöt då att avbryta upphandlingen för att igen aktualisera den i samband med att uppvärmning installeras till konstgräset på WHA. Kostnad: 50 000 euro.

2021 års investeringsbudget

Konstnärlig miljögestaltning

Enligt stadens nya konstplan avsätts 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering 2020-2022 i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för Konstnärlig miljögestaltning räknas om. Kostnad: 59 675 euro.

Byte av kylkompressorer i Islandia

Islandias fyra kompressorer är från år 2005 och behöver bytas ut. Kostnad: 100 000 euro.

Solceller till Baltichallen

I 2019 års verksamhetsplan ingick att påbörja projektering och budgetering av solceller för fritidsanläggningarnas tak. Projekteringen visar för Baltichallens del att solcellerna kan producera ca 41 MWh. Den beräknade minskningen av anläggningens elräkning samt intäkt för försäljning av el beräknas bli ca 3 370 euro per år. Solpanelerna har en livslängd på 30-35 år. Kostnad: 45 000 euro.

2022 års investeringsbudget

Konstnärlig miljögestalning

Enligt stadens nya konstplan avsätts 0,7 % av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering 2020-2022 i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för Konstnärlig miljögestalning räknas om. Kostnad: 52 500 euro.

Byte av bil

Nuvarande bil är från år 2010. Kostnad: 35 000 euro.

Byte av konstgräsyta på WHA konstgräsplan

Nuvarande ytskikt är från år 2011. Kostnad: 200 000 euro.

Solceller till Wiklöf Holding Arena

I 2019 års verksamhetsplan ingick att påbörja projektering och budgetering av solceller för fritidsanläggningarnas tak. Projekteringen visar att solceller inte bör sättas på Islandia pga takets konstruktion men däremot är WHA-läktaren passlig. Solceller på läktartaket beräknas producera 79 MWh per år eller ca 7 % av årsbehovet för Islandia och resterande del av Idrottsparken. Den beräknade minskningen av anläggningarnas elräkningar samt intäkt för försäljning av el beräknas bli ca 6 930 euro per år. Kostnad: 82 080 euro.

Socialnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Social service

Socialvårdens syfte är att med olika typer av social service och understöd främja och upprätthålla enskild persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand. Särskild vikt läggs vid kvaliteten på servicen samt på rättsskyddet. Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en god och effektiv socialservice som främjar individens förmåga att klara sig själv.

Barnomsorg

Barnomsorgen bidrar till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas situation kräver. I samarbete med vårdnadshavare erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån deras ålder och individuella behov. För barn med särskilda behov ska finnas resurser för extra stöd. Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla ett tillräckligt antal barnomsorgsplatser av god kvalitet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen erbjuder service som stöder de äldres självständiga livsföring i eget hem. Utgående från invånarnas behov och gällande lagstiftning erbjuder äldreomsorgen även effektiverat serviceboende och institutionsboende. Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en kvalitativt god äldreomsorg på rätt vård- och omsorgsnivå.

Omvärldsanalys

Kommunstrukturfrågan är fortfarande öppen och beslut om KST är taget. Samtidigt är flera viktiga lagförslag ytterligare framskjutna. Den fortsatta oklarheten kring kommande strukturer och verksamhetsförutsättningar är hämmande för verksamhetsutvecklingen. I vissa kommuner råder brist på platser i äldreomsorgen samtidigt som andra kommuner har svårt att fylla sina platser på ändamålsenliga sätt.

Inom samtliga tre avdelningar finns en stor oro gällande tillgången till personal, som är både behörig och lämplig. Särskilt barnträdgårdslärare, socialarbetare, närvårdare och sjukskötare blir allt svårare att rekrytera. Konkurrensen mellan kommuner och andra organisationer är hård och större flexibilitet gällande löner och förmåner vore till fördel. Också mellan landskommuner, under landskapsregeringen lydande organisationer och staden råder i dag tydliga skillnader i löner och förmåner ofta till stadens nackdel. Gällande ledande tjänstemän är rekryteringen särskilt svår och utsatthet, både intern och extern, och medial uppmärksamhet spelar in.

Psykisk ohälsa av olika slag har länge utgjort utmaningar inom samtliga verksamheter. I dag kan man konstatera att psykisk ohälsa mer eller mindre utgör ett nytt normalläge. Psykisk ohälsa bland äldre har uppmärksammats det senaste året genom ett landskapsfinansierat projekt. Inom barnskydd och vuxensocialarbete är gruppen den svåraste och samtidigt mest resurskrävande, där psykisk ohälsa också kan vara kopplad till missbruksproblem. Inom barnomsorgen behövs allt flera assistenter och mångprofessionellt stöd på daghemmen. Samtidigt kan man konstatera att kompetensen gällande psykisk ohälsa ofta saknas i en kommun och att kommunernas förutsättningar påverkas av ÅHS verksamhet och prioriteringar. Även bland personal blir psykisk ohälsa allt vanligare.

Samhället har förändrats på så vis att kraven har blivit allt högre från brukare, vårdnadshavare, anhöriga och klienter. Förutom att ha insyn i de egna ärendena vill man helst också påverka hur arbetet skall utföras och skötas. Detta ställer högre krav på personalen och medför även ökad administration.

Driftsbudget

Resultaträkning

Socialnämnden

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	1 995	1 622		
Avgiftsintäkter	2 870	2 940		
Understöd och bidrag	285	225		
Övriga intäkter	477	495		
Verksamhetsintäkter	5 628	5 282		
Löner och arvoden	-14 209	-14 401		
Lönebikostnader	-3 592	-3 840		
Summa Personalkostnader	-17 801	-18 240		
Köp av tjänster	-9 058	-8 531		
Material, förnödenheter och varor	-608	-448		
Understöd	-3 573	-3 377		
Övriga verksamhetskostnader	-394	-364		
Interna verksamhetskostnader	-5 836	-5 904		
- därav internhyra	-2 570	-2 596		
- därav kost- och lokalservice	-2 920	-2 952		
- därav centrala it kostnader	-264	-279		
Verksamhetskostnader	-37 270	-36 865		
Verksamhetsbidrag	-31 643	-31 583		
Årsbidrag	-31 643	-31 583	-32 160	-32 875
Avskrivningar och nedskrivningar	-7	-5	-7	-7
Årets resultat	-31 649	-31 588		
Årets överskott (underskott)	-31 649	-31 588	-32 167	-32 882

Socialnämndens driftsbudget höjs med 1,8 % från innevarande år. Budgetramen är 32 167 000 euro. Utökningen äts till stor del upp av avtalsenliga löneförhöjningar samt övriga indexförhöjningar.

Barnomsorgen

Trycket på barnomsorgsplatser är fortsatt högt. I samband med flytten från daghemmet Flaggskippet till Skogskullen, erhöles 16 tilläggsplatser som omgående fylldes. Detta innebär att två barnskötare och två barnträdgårdslärare anställdes. Dessa fyra anställningar behöver inrättas ordinarie till år 2020, uppskattad kostnad 160 000 euro. Också internhyran behöver justeras då Skogskullen är en större fastighet.

På ett annat daghem behöver en plats som barnskötare i heltidsarbete inrättas för att uppnå en grundbemanning på 4,15, vilket behövs eftersom två anställda arbetar deltid. Utökningen blir kostnadsneutral eftersom en tidsbunden assistentresurs i stället minskas.

Utfallet för hemvårdsstöd har stigit kraftigt de senaste åren. 2015 var utfallet 564 000 euro. Sedan 2016 då den nya hemvårdsstödslagen trädde i kraft har utfallet stigit från 871 000 euro till 1 097 000 euro år 2018. För 2019 finns 1 miljon euro budgeterat för hemvårdsstöd. Enligt prognosen för mars 2019 ser budgeten ut att hålla.

En ny barnomsorgs- och grundskolelag är under beredning. Enligt lagen ska barnomsorgen i framtiden sortera under bildningsväsendet. Lagförslaget innehåller nyheter, bland annat rätt till barnomsorg enligt vistelsekommun i stället för hemkommun, vars konsekvenser för barnomsorgen i dagsläget inte är kända. Planering av ett nytt daghem till exempel vid Lärarbostäderna i samarbete med bildningssektorn, fastighetsavdelningen och miljösamordnaren påbörjas under 2019 för att stå klart 2021.

Staden erbjuder i dag en avgiftsfri månad. Att införa en extra avgiftsfri månad innebär utökade kostnader om ca 25 000 euro. Det innebär bättre möjligheter att planera sommarverksamheten och personalens semestrar så att personalen är på plats då barnen är det. Färre vikarier behövs vilket ger mer stabilitet i barngruppen. I praktiken skulle två avgiftsfria månader erhållas om barnet är ledigt 8 hela sammanhängande veckor under perioden juni till augusti. En avgiftsfri månad erhålls om barnet är ledigt 4 veckor under samma period.

Under året sker ingen höjning av maxtaxan i barnomsorgsavgiften.

Socialservice

Den nya socialvårdslagens ikraftträdande har skjutits fram till år 2021, vilket medför att planerade förändringar och omorganiseringar ånyo stannar upp. 2020 blir ytterligare ett år då man enbart förvaltar i väntan på nya lagar och beslut om kommande strukturer

Inom barnskyddet är arbetsbelastningen hög samtidigt som personalsituationen är skör. Gällande utkomststöd och andra sociala bidrag ser situationen stabil ut.

Budgeten för Ålands omsorgsförbund r.f har legat på dryga 5,1 miljoner euro och upptar en allt större del av totalbudgeten för socialservice. Hur förbundets verksamhet och kostnader kommer att förändras framöver är ännu oklart.

Servicedlar som komplement till den egna verksamheten utreds och införs under budgetåret i samarbete med äldreomsorgen. För ändamålet kunde totalt 50 000 euro reserveras under äldreomsorgen.

Under 2020 bör det tvååriga projektet med ungdomsbehandlare utvärderas.

Arbetsfördelning och resurser mellan personalkansli och socialkansli gällande en del av de sysselsättningsanställda i staden renodlas på så vis att personalkansliets medel för ändamålet om 65 000 euro överförs till socialservice.

Äldreomsorgen

Äldrelagens ikraftträdande har skjutits fram till år 2021, vilket medför att förändringsarbete och formalisering av samarbeten och beslutsprocesser också skjuts fram.

Odalgårdens ombyggnad har redan en gång skjutits fram. Detta i kombination med de ändringar i ÅHS-lagen som numera ger kommunen endast tre dagar tid för att ordna plats åt utskrivningsklara klienter mot tidigare två veckor gör att situationen börjar bli akut. De utskrivningsklara klienterna upptar i dag en alltför stor andel av befintliga korttidsplatser, med den påföljden att platserna inte räcker till för övrig avlastning och korttidsvård. För de klinikfärdiga som en plats inte kan ordnas för debiteras en straffavgift om 1 383 euro/dygn. Redan under 2019 blir staden tvungen att betala straffavgifter. För att undvika liknande situationer i framtiden utför socialnämnden en analys över framtida boendebehov, där också behovet av specialboenden och helt nya boendeformer beaktas.

För att hjälpa upp situationen behöver följande åtgärder vidtas:

Hemtjänsten behöver stärkas rejält för att kunna möta upp behovet. Till budgeten föreslås inrättande av tre ordinarie platser inom hemtjänsten och en ordinarie omvårdnadsledare till en kostnad av 190 000 euro.

För straffavgifter och eventuella köp av platser behöver 100 000 euro budgeteras.

Budgeten för närståendestöd höjs med 20 000 euro.

Servicedlar som komplement till den egna verksamheten utreds och införs under budgetåret i samarbete med socialservice. För ändamålet upptas totalt 50 000 euro i budgeten.

Äldreomsorgens administration har ökat samtidigt som avdelningen har minst administratörstjänster jämfört med barnomsorg och socialservice. För att underlätta för ledningen och socialarbetare bör en ordinarie administratörplats inrättas till en kostnad av 45 000 euro.

Strukturen inom äldreomsorgens organisation bör ses över under budgetåret. Särskilt omvårdnadsledarnas roll behöver förstärkas i det framtida arbetet. Tydliga arbetsbeskrivningar och ledarskapsutbildningar behövs för att kunna rekrytera framgångsrikt efter en turbulent och tung period i verksamheten.

Drop-in-projektet behöver utvärderas under året.

Ekonomiplanen

I ekonomiplanen för åren 2021-2022 behöver utökade driftskostnader med anledning av ett nytt daghem beaktas. Det samma gäller utökade driftskostnader för en ombyggnad av Odalgården.

Ifall införandet av servicesedlarna faller väl ut, behöver budgeten utökas.

Ifall de två-åriga projekten beträffande ungdomsbehandlare och Drop-in verksamhet för äldre har fallit väl ut behöver servicen permanentas under planperioden.

Enligt föreliggande förslag till socialvårdslag för 2021 kommer kostnaderna för skyddshemsverksamhet att påföras kommunerna i sin helhet till skillnad från nu, då landskapsregeringen står för kostnaderna. Det samma gäller kostnaderna för Fixtjänst , där landskapsregeringen i dagsläget har åtagit sig en del av kostnaderna.

Infrastrukturnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Infrastrukturektorn är indelad i tre avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, ekonomistöd och kundservice. Ett förslag om en gemensam kommunal räddningsmyndighet är under beredning och kan innebära ändringar i sektorns verksamhetsområde, organisation och budget för år 2020.

Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning, befolkningskyddsplanering, Strandnäs frivilliga brandkår (FBK) samt räddningsmyndighetsfunktionen i sex samarbetskommuner
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter
- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- VA-ledningsnät och reningsverk för staden och sex samarbetskommuner
- utförande av mätningförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering samt beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrende.

Infrastrukturektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välskött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Infrastrukturektorn upprätthåller en räddningstjänst och ambulanssjukvård med god uttryckningsberedskap och en hög servicenivå, vilket gör att de som bor och vistas i Mariehamn kan känna sig trygga. Det förebyggande arbetet görs i samarbete med fastighetsägare och verksamhetsidkare. Verksamheten omfattar regelbunden brandsyn, rådgivning, syner i samband med bygglov och administration av automatiska larmanläggningar. En högkvalitativ utbildning erbjuds i samarbete med Ålands sjösäkerhetscentrum. Kursverksamheten för sjöfarare är godkänd av både Finlands och Sveriges sjöfartsmyndigheter. I övrigt erbjuds kurser i allmänt brandskydd för företag, i inrättningar och privatpersoner i alla ålderskategorier. Räddningsverket genomför även sjukvårdsutbildning av frivilliga första insatsgrupper och för stadens anställda.

Infrastrukturektorn förser stadens olika verksamheter med ändamålsenliga lokaler och sköter och underhåller över 50 fastigheter så att deras värde består eller förbättras samtidigt som reparations- och underhållskostnaderna och energianvändningen minskas. En kontinuerlig dialog förs med nyttjarna om fastighetsanvändningen och behovet av verksamhetsändringar. Sektorn genomför planering av nya projekt och handhar deras projektledning.

Infrastrukturektorn erbjuder ett varierat utbud av tomter för ny bosättning och tillhandahåller attraktiva och säkra gatu- och parkanläggningar samt fritidsområden. Gator, gc-vägar och trottoarer planeras och underhålls på ett sådant sätt att trafiksäkerheten förbättras. Både drifts- och reinvesteringsprojekt genomförs med tanke på långsiktighet och god driftskostnadseffektivitet. Sektorn erbjuder en miljö- och handikappanpassad kollektivtrafik som utgör ett alternativ till bilen. Kartinformationen är behovsanpassad, korrekt och den upprätthålls med modern utrustning. Nya kartprodukter utvecklas såväl för stadens behov som för externa användare.

Sektorn levererar ett rent vatten med få drift- och kvalitetsstörningar, tar emot avloppsvattnet i staden och från samarbetskommuner och renar det bättre än vad tillståndsmyndigheterna kräver samt kontrollerar att dagvattnet inte påverkar vattnen kring staden skadligt.

Omvärldsanalys

En väl fungerande fysisk infrastruktur är en central del i ett samhälles funktion. Den är en förutsättning för att människor ska kunna utföra sina dagliga göromål och för att kommunen skall kunna tillhandahålla service för medborgare och brukare.

En övergripande utmaning för infrastrukturektorn är att tillhandahålla en acceptabel service- och beredskapsnivå på sina verksamheter trots att anslagen för verksamheterna över tid har minskat i förhållande till verksamhetsområdet. Budgeten för driften av stadens allmänna områden för år 2019 ligger till exempel på en nivå som är lägre än 10 år tidigare trots att staden utbyggs kontinuerligt under åren med mer arbetsintensiva områden. Den egna verksamheten behöver kontinuerligt utvärderas mot privata alternativ eller alternativ i den tredje sektorns regi. Bolagiseringar skall genomföras när dessa är till fördel för staden. En kommitté utredde tidigare hela tekniska sektorns organisation i staden och kom med förslag till fortsatta åtgärder.

Staden har byggt nya bostadsområden och det finns ett stort antal lediga flerfamiljstomter för exploatering. I dagsläget finns även egnahemstomter i olika delar av staden, men reserven är liten. I södra staden påbörjas detaljplaneringen av ett nytt område med egnahemshus och radhus och området torde kunna ges ut för byggnation hösten 2020. Staden förtätas dels för att skapa ökad inflyttning och dels för att möjliggöra företagsetableringar. Förtätningar i centrum kan utnyttja befintlig infrastruktur, minskar bilberoendet och bidrar till ökad handel och är därför prioriterade. En ny lagstiftning och därtill hörande trafikförsörjningsprogram kommer att utgöra grund för en långsiktig utveckling av kollektivtrafiken på Åland och i Mariehamn. Stadens avtal med nuvarande operatör går ut i maj 2020 och en ny upphandling som bygger på skärpta miljökrav och möjligheter till att använda alternativa drivmedel i trafiken genomförs.

Staden är till för alla och frågor kring tillgänglighet beaktas i planeringen och i samband med ombyggnader både i uterummet och i stadens fastigheter. Ålandsvägen har nyligen byggts om till en modern stadsgata med en mera jämlik trafikmiljö. Trots ett tryck på sänkta budgetanslag kommer det att finnas ett ökande behov av underhåll och ersättande investeringar när bland annat ledningsnät föråldras samtidigt som nya byggs. På de avgiftsbelagda delarna av verksamheten finansieras detta via avgifterna. Lotsbroverkets kapacitet för emottagning av avloppsvatten utreds och investeringar planeras i samråd med avtalskommunerna. För den skattebelastande verksamhetens del bör nivån på skötseln av allmänna områden garanteras som en del av stadens attraktionskraft.

Räddningsverket står inför en utmaning att kunna rekrytera personal med dubbel behörighet, både som brandman och som ambulanssjukvårdare/-sjukskötare. Frågan om en gemensam räddningsmyndighet måste få ett avslut. Omfattningen av fastighetsförvaltningen styrs av sektorernas behov av lokaler. Fortsatta satsningar på alternativa energiformer och energioptimering av fastigheter kommer att göras och inomhusmiljöfrågor är prioriterade. En grundrenovering av Mariebad är aktuell. Staden har bra övergripande målsättningar inom jämställdhet, miljöarbete och demokratiåtgärder. Målsättningarna beaktas inom infrastrukturektorn och genomförda åtgärder redovisas.

Infrastrukturavdelningens omvärdsanalys i budgeten för 2021 kompletteras med hur personaltätheten utvecklats, vilka maskiner som köpts för att underlätta arbetet och hur mycket extern skötsel man köpt för det aktuella verksamheten under tidigare jämförbara år.

Driftsbudget

Resultaträkning

Infrastrukturnämnden

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	1 667	1 962		
Avgiftsintäkter	84	47		
Understöd och bidrag	2	50		
Övriga intäkter	1 849	1 888		
Interna verksamhetsintäkter	10 462	10 626		
Verksamhetsintäkter	14 065	14 573		
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	137	133		
Löner och arvoden	-4 400	-4 694		
Lönebikostnader	-1 060	-1 239		
Summa Personalkostnader	-5 460	-5 934		
Köp av tjänster	-3 217	-2 537		
Material, förnödenheter och varor	-2 768	-2 279		
Understöd	-22	-21		
Övriga verksamhetskostnader	-391	-1 196		
Interna verksamhetskostnader	-5 186	-5 298		
- därav internhyra	-838	-857		
- därav kost- och lokalservice	-112	-106		
- därav centrala it kostnader	-115	-121		
Verksamhetskostnader	-17 044	-17 265		
Verksamhetsbidrag	-2 843	-2 558		
Årsbidrag	-2 843	-2 558	-2 471	-2 655
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 637	-3 758	-4 011	-3 878
Årets resultat	-6 479	-6 316		
Årets överskott (underskott)	-6 479	-6 316	-6 482	-6 533

Resultaträkning

VA-verket (Infrastrukturnämnden)

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	4 192	4 331		
Övriga intäkter	145	175		
Interna verksamhetsintäkter	364	433		
Verksamhetsintäkter	4 702	4 940		
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	52	44		
Löner och arvoden	-549	-563		
Lönebikostnader	-131	-150		
Summa Personalkostnader	-681	-713		
Köp av tjänster	-345	-393		
Material, förnödenheter och varor	-1 472	-1 497		
Övriga verksamhetskostnader	-38	-12		
Interna verksamhetskostnader	-828	-952		
- därav internhyra	-50	-50		
- därav kost- och lokalservice	-6	-5		
- därav centrala it kostnader	-19	-20		
Verksamhetskostnader	-3 364	-3 567		
Verksamhetsbidrag	1 389	1 417		
Årsbidrag	1 389	1 417	1 420	1 416
Avskrivningar och nedskrivningar	-915	-944	-938	-998
Årets resultat	474	473		
Årets överskott (underskott)	474	473	482	418

Anslaget Infrastrukturnämnden exklusive VA-verket har enligt budgetramen för år 2020 ett driftsnetto om -6 482 000 euro. VA-verket redovisas separat och anslaget skall visa ett överskott om 482 000 euro. En fördelning av anslaget på de olika avdelningarna och mellan verksamheter framkommer nedan. Inga ändringar i verksamheten föreslås, men behov av utökningar av verksamheten som efterfrågats presenteras separat. Budgeten utgår från en oförändrad personalstyrka förutom på fastighetsavdelningen där en nyanställning föreslås inom ramen för driftbudgeten. En detaljerad personalplan presenteras i kommande verksamhetsplan. Konsekvenserna av större planerade investeringar i form av räntor och avskrivningar (men inte driftkostnader) har beaktats och ingår för år 2020 i budgetramen. För kommande år behöver en ny kalkyl uppgöras. För VA-verkets del beaktas ökade kostnader för räntor och avskrivningar vid beräkning av avgifterna.

Räddningsverket

Driftsnettot för räddningsverket är -2,2 miljoner euro. Personalkostnaderna utgör den största delen av räddningsverkets kostnader, men personalen är också räddningsverkets främsta resurs. Vaktstyrkan på räddningsverket, som finns tillgänglig dygnet runt, året runt, består av 1 brandförman och 6 brandmän/ambulans-sjukvårdare. Dessa ansvarar för bemanningen av släckningsbil, skylift och tre ambulanser. Ålands Hälso- och Sjukvård finansierar 3/7 av beredskapsstyrkan samt 5 tjänster som prehospital fältchef. Räddningsverket får även kostnadstäckning från Ålands hälso- och sjukvård för fyra tjänster som måste fyllas eftersom HTC (helikopterpersonal från räddningsverket) numera ingår i helikopterbesättningen dygnet runt. Om alla ambulanser larmas samtidigt, kallas Strandnäs FBK in på beredskap, på så sätt garanteras invånarna i staden att det alltid finns en brandstyrka redo att rycka ut inom 1 minut. Strandnäs FBK har förbundit sig genom avtal att ställa upp med fyra personer inom åtta minuter och ytterligare tre personer inom 15 minuter. Personalsituationen är ansträngd på grund av svårigheten med rekrytering av dubbelkompetens samtidigt som en ökad medelålder hos personalstyrkan gör att sjukskrivningar på grund av slitskador ökar. Nästan 40 % av de totala driftskostnaderna om 4,0 miljoner euro täcks av försäljningsintäkter från Ålands hälso- och sjukvård. Intäkterna från externutbildningen har haft en negativ trend i jämförelse med de senaste tio årens medelintäkt om cirka 230 000 euro, vilket belastar kärnverksamheten.

Investeringen av ny skylift slår fullt ut på driftsbudgeten år 2020 och i budgeten ingår full kompensation för räntor och avskrivningar.

Behov av verksamhetsändringar utöver ram

En gemensam räddningsmyndighet förutsätter en ombyggnad av räddningsstationen eftersom de tidigare påvisade goda synergieffekterna uteblir om myndigheten placeras på annat håll. Att samlokalisera räddningsmyndighet med alarmcentral och yrkesbrandkår ger förutsättningar att kunna bedriva ett effektivt arbete under såväl vardag som extraordinär situation, vilket bland annat erfarenheterna efter Alfrida-stormen tydligt påvisar. Ombyggnaderna för den gemensamma räddningsmyndigheten finansieras genom att övriga kommuner är med och bidrar till hyran. Därtill är landskapet en trolig finansiär om alarmcentralens utrymmen omlokaliseras eftersom det inte finns andra för ändamålet lämpliga lokaler.

Ombyggnadsbehovet ökas ytterligare genom att likvärdiga personalutrymmen för kvinnor och män behöver åstadkommas. Räddningsverket saknar även utrymmen för hantering av kontaminerad utrustning. Personal inom räddningsbranschen löper högre risk att drabbas av olika typer av cancer eftersom man kontinuerligt utsätts för cancerogena partiklar och för att förhindra detta behövs:

- larmkläder som är skyddade från avgaser och andra föroreningar
- förmannens kansli flyttas bort från vagnhallen
- separata utrymmen för kontaminerat material och rent material
- slangtvätt som inte utsätter användaren för kontaminerat vatten
- barriärtvättmaskin för textilier samt "diskmaskin" för tryckluftsapparater.

I dagsläget finns inte utrymme för ökad internhyra i räddningsverkets budget och anslag för investeringen har inte tagits upp i fastighetsavdelningens budget eftersom slutliga beslut om den gemensamma myndigheten inte har fattats.

Fastighetsavdelningen

Fastighetsavdelningen driftsnetto är noll genom att internhyrorna täcker verksamhetskostnaderna.

Fastighetsavdelningens uppgift är att sörja för att stadens förvaltningar har tillgång till ändamålsenliga verksamhetslokaler. Till avdelningens uppgifter hör en kostnadseffektiv förvaltning av fastigheterna. Avdelningen utför förstudier, undersökningar, utredningar, beredningar, kalkyler, byggnadsbeskrivningar, upphandlingar och projektledningsuppdrag. Dessutom har avdelningen ansvar för hyresärenden, försäkringar, avfallshantering, skötsel av fastigheternas gårdsytor med gräsklippning, snöröjning och sandning.

Fastighetsavdelningen genomför med egen och/eller extern personal budgeterade och akuta åtgärder på fastigheterna. Fastighetsavdelningens kompetens ska följa utvecklingen som sker inom byggbranschen, så att stadens fastigheter förvaltas på ett rationellt och kostnadseffektivt sätt. Organisationen ska fortlöpande granskas så att kapacitet finns att utföra effektiv fastighetsförvaltning.

Antalet k-märkningar av stadens fastigheter har under åren utökats (även invändigt), vilket kan leda till konflikter mellan verksamheternas behov av ändamålsenliga lokaler, moderna tekniska lösningar eller krav på bättre miljöprestanda och bevarandet av byggnadernas arkitektur. Åtminstone ställer detta högre krav på både underhåll och de ombyggnader som verksamheterna förutsätter för att kunna bedriva fortsatt verksamhet i de k-märkta fastigheterna. Planeringsprocesserna förlängs i tid och kostnadsnivån för åtgärderna blir högre än utan en k-märkning, vilket behöver beaktas i de kommande årens budgeter och i slutändan som höjda hyror för verksamheterna.

Sedan 2008 har antalet hantverkare på fastighetsavdelningen minskat från sex till fyra och kontorspersonalen från sex till fyra medan två personer har kommit till på Mariebad. Kraven på verksamheten har under de senaste åren utökats kraftigt i form av utredningar, projekteringar och kring upphandlingsfrågor. I budgetförslaget ingår därför en ny administrativ resurs som finansieras inom ramen för avdelningens driftsbudget genom att omfördela medel från planerat underhåll. Under 2020 kommer personalstyrkan på fastighetsavdelningen att uppgå till totalt 11 personer, där fem personer utgör kontorspersonal och fyra personer arbetar i fält. På Mariebad finns två personer, varav den ena även skall kunna arbeta med övrig löpande fastighetsdrift. Dessutom anställs åtminstone en sommarvikarie.

Internhyrorna för år 2020 regleras med en avtalsenlig indexhöjning om 1,4 %. Budgeten balanserar på noll med en omsättning om totalt 8,6 miljoner euro. Av kostnaderna utgör räntor och avskrivningar 46 %, konsumtionsutgifter (värme, el, VA osv) 21 %, planerat underhåll 18 % samt fastighetsförvaltning och -skötsel 15 %. Under året prioriteras planerat fastighetsunderhåll, driftsoptimering, tillgänglighet samt energibesparingsåtgärder. Tomställda lokaler som inte är verksamhetslokaler hyrs ut eller blir föremål för avyttring. I verksamhetsplanen för år 2019 har nämnden velat ombesörja egna planeförslag för att snabba upp stadsplaneprocessen.

Vid miljörevisioner har det konstaterats att det finns grundläggande miljökompetens inom fastighetsavdelningen. Planering för Mariebads renovering pågår och ett av målen är att minska energiförbrukningen. I övrigt görs analyser av energiförbrukning och fortsatta åtgärder för att minska förbrukningen, planering och besiktning av kyl- och ventilationsanläggningar. Beslut om eventuellt övertagande av drift och underhåll av Islandia, WHA, Baltichallen och Idrottsparkens byggnader har inte tagits och är därför inte beaktade i budgetförslaget för 2020.

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket

Driftsnettot för den skattebelastande verksamheten är -4,3 miljoner euro. Mätningseenheten bidrar med ett positivt driftsnetto om 0,9 miljoner euro (arrendeinkomsterna ingår här) medan parkverksamheten har ett driftsnetto om -1,5 miljoner euro och trafikleder -3,7 miljoner euro. Kostnaderna för vinterunderhållet har budgeterats till 210 000 euro. Beloppet är tillräckligt under en mild vinter men räcker inte till under snörika vintrar. Prioriteringar och ambitionsnivåer ses över kontinuerligt, men på grund av att nya bostadsområden har färdigställts med några års mellanrum räcker inte resurserna mera till för allt nödvändigt underhåll. Med en budgetering enligt ramen ökar underhållsunderskottet årligen med en försämrad kvalitet på stadens allmänna områden som följd.

Lilla Holmen är i behov av en strukturell översyn. Nämnden anordnade tidigare ett seminarium för att få fram underlag för en framtida inriktning av verksamheten. Lilla Holmens faciliteter och huvudmannaskap ses över av en kommitté och nämndens driftsbudgetram kan behöva justeras beroende på vilka beslut som tas, möjligen även investeringsbudgeten.

I 2019 års budget sägs att en plan för den framtida kollektivtrafiken, som utgår från att trafiken är elektrifierad tas fram inför upphandlingen 2020. I verksamhetsplanen för år 2019 sägs å andra sidan att servicenivån, kommunöverskridande samarbete och tillgängligheten av kollektivtrafiken ses över inför planerad ny upphandling. Grunden för den kommande kollektivtrafiken på Åland är en ny lagstiftning och ett trafikförsörjningsprogram som skall antas av landskapsregeringen. Det första steget i programarbetet är att formulera mål för all kollektivtrafik på Åland. I nästa steg fastställs trafikens slutliga utformning och beslut om den allmänna trafikplikts omfattning. Efter detta upphandlas trafiken på grundval av beslutet om allmän trafikplikt. En fortsatt planering av stadens framtida elektrifierade kollektivtrafik kan med fördel ske i samråd med landskapsregeringen och bör ingå i trafikförsörjningsprogrammet. Efter att budgeten för 2019 godkändes har nämnden konstaterat att det inte finns förutsättningar för att göra omfattande ändringar i stadens egen trafik innan trafikförsörjningsprogrammet antagits. Det nuvarande avtalet går ut den 31.5.2020 och nämnden

avser att göra en kortare upphandling som utgår från att servicenivån och tillgängligheten ses över samt att trafikens skadliga miljöpåverkan jämfört med den förra upphandlingen minskas. Detta sker genom strängare krav på bussars miljöprestanda (högre euroklass), krav på miljöbränsle och genom att godkänna alternativa drivmedel med ännu lägre miljöpåverkan såsom elbussar.

Behov av verksamhetsändringar utöver ram

Efter tidigare års nedskärningar i avdelningens budget har nämnden under några av de senaste åren tilldelats extra anslag för satsningar främst i centrum av staden, men behov av extra satsningar finns även utanför centrum. Ett årligt anslag om 150 000 euro skulle bidra till en minskning av ökningen av underhållsunderskottet.

Infrastrukturnämnden har efterlyst utökad källsortering inom avfallshanteringen. Ett anslag om 50 000 euro skulle möjliggöra en satsning i centrum med tre fack; brännbart, glas och metall. För att därefter kunna utvidga omfattningen i centrum eller andra strategiska områden behövs motsvarande belopp även under åren 2021 och 2022.

Det nuvarande avtalet för kollektivtrafiken går ut den 31.5.2020. Nämnden tog under år 2019 beslut om att gå in för ett miljövänligare, men samtidigt dyrare bränsle. I samband med diskussionerna om trafikens utformning och omfattning har utöver förbättrad miljöprestanda även utökningar av servicenivån efterlysts. Sommartrafik, lördagstrafik, två timmars biljett och servicetrafik har efterlysts. En uppskattad årlig kostnadsökning kalkyleras med nuvarande optionspriser som grund till intervallet 100 000-150 000 euro (för år 2020 cirka 80 000 euro) men beloppet är naturligtvis beroende av vilka utökningar som önskas och genomförs.

Samhällstekniska avdelningen, VA-verket

Anslaget VA-verket har i budgetramen ett överskott om 482 000 euro och kostnaderna och intäkterna balanseras enligt detta. För att garantera en långsiktig finansiering av VA-verkets reinvesteringsbehov bedöms att överskottet ligger på en rimlig nivå.

Fortsatta prioriteringar behöver göras för att minska andelen läckagevatten i stadens ledningsnät samtidigt som alla delägare i Ålands Vatten Ab också behöver minska sina andelar läckagevatten i det sammanhängande ledningsnätet.

Belastningen i Lotsbroverket är för tillfället vid den dimensionerande teoretiska reningskapaciteten. Reningsprocessen har fungerat mycket bra och utsläppsvillkoren uppfylls med goda marginaler. Både befolkningstillväxten inom anslutna kommuner och ökningen av belastningen från anslutna industrier påverkar tidtabellen för en utökning av behandlingskapaciteten. Norra Ålands avloppsvatten Ab och Jomala kommun har tidigare anhållit om en utökning av sina kapacitetsreservationer med cirka 30 %. En ny förstudie över alternativa kostnadseffektiva sätt att öka verkets kapacitet gjordes åren 2018-19. Minskningen av volymen sålt vatten verkar ha stabiliserats på en nivå om cirka 800 000 m³, vilket beaktas när VA-verkets avgifter fastställs.

Diskussioner har förts om avgiftsnivåerna för el- och VA-priser. En extern utredning över alternativa sätt att minska verksamhetens kostnader samt konsekvenserna av kostnadsökningar på grund av framtida investeringar i förbättrad rening i Lotsbroverket planeras.

Avgifter

Enligt förvaltningsstadgan beslutar infrastrukturnämnden om avgifter och taxor som hör till nämndens ansvarsområde såvida det inte enligt lag ankommer på annan myndighet. En indexjustering tillämpas normalt medan VA-avgifterna balanseras enligt överskottskravet i budgetramen. Beslut om nämndens avgifter och taxor tas under hösten i samband med verksamhetsplanen. Enligt lag om fastighetsförrättningsavgift fastställs avgifterna i en fastighetsförrättningsavgiftstaxa, om vilken stadsfullmäktige beslutar. Den senaste justeringen gjordes år 2018 och med hänvisning till en låg inflationstakt föreslås att dessa taxor hålls oförändrade i budgeten för år 2020. Taxor och avgifter som är indexbundna justeras automatiskt. Parkeringsboten som tidigare är antagen av stadsstyrelsen ligger på enligt lagen angiven maximinivå.

Investeringsbudget

Investering	Avskr. antal år	Totalbudget	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Infrastrukturnämnden							
Inkomster			15 477	290 000	770 000	80 000	0
Utgifter			-2 374 831	-4 675 000	-6 805 000	-4 545 000	-4 215 000
Totalt			-2 359 354	-4 385 000	-6 035 000	-4 465 000	-4 215 000
83106 Transportbil / ledningsbil, Räddningsverket							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-38 166	-55 000	-35 000	-55 000	-35 000
Netto	10		-38 166	-55 000	-35 000	-55 000	-35 000
5990x Projekteringar, fastigheter							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-100 000	-100 000	-100 000
Netto	30				-100 000	-100 000	-100 000
60005 Mariebad, grundreovering							
Inkomster (LR-beslut om max 750 000 euro i bidrag)					600 000	0	0
Utgifter					-4 100 000	0	0
Netto	30				-3 500 000	0	0
59xxx Reinvesteringar, plan (fastigheter)							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-1 000 000	-1 500 000	-3 500 000
Netto	30				-1 000 000	-1 500 000	-3 500 000
xxxxx Nytt ventilationsystem Övernäs skola							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	0
Netto	10				0	0	0
xxxxx Stadshusets ventilation							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	0
Netto	10				0	0	0
xxxxx Ombyggnad Odalgården							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	0
Netto	40				0	0	0
xxxxx Nya klassrum Ytternäs skola							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	0
Netto	40				0	0	0
xxxxx Nytt daghem i norra staden							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	0
Netto	40				0	0	0
xxxxx Yttertak och ventilation Strandnäs skola							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	0	0
Netto	40				0	0	0
50185 Koordinat- och höjdsystem							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-11 240	-20 000	-20 000	0	0
Netto	5	-60 000	-11 240	-20 000	-20 000	0	0
50001 Södra Lillängen							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			0	-330 000	-700 000	0	0
Netto	20	-1 030 000	0	-330 000	-700 000	0	0
50249 GC-vägar och gångstigar							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-21 587	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Netto	20		-21 587	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000

Investering	Avskr. antal år	Totalbudget	Bokslut 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
5990x Projekteringar, samhällstekniska							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-30 000	-30 000	-30 000
Netto	20				-30 000	-30 000	-30 000
83108 Ambulans, Räddningsverket							
Inkomster					170 000	0	0
Utgifter					-170 000	0	0
Netto	10				0	0	0
xxxxx Vattendykarbil, Räddningsverket							
Inkomster					0	80 000	0
Utgifter					0	-160 000	0
Netto	10				0	-80 000	0
50016 Trafikljus, Storg-Ålandsv							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-200 000	0	0
Netto	10				-200 000	0	0
59xxx Gatuarbeten efter VA-grävningar							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-200 000	-300 000	-300 000
Netto	20				-200 000	-300 000	-300 000
xxxxx Österhamn							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	-1 000 000	0
Netto	20				0	-1 000 000	0
xxxxx Upprustning centrum							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					0	-1 000 000	0
Netto	20				0	-1 000 000	0

	Avskr.	Totalbudget	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Investering	antal år		2018	2019	2020	2021	2022
VA-VERKET							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-975 291	-1 265 000	-2 115 000	-1 400 000	-1 000 000
Totalt			-975 291	-1 265 000	-2 115 000	-1 400 000	-1 000 000
59xxx Reinvesteringar, plan (ledningsnät och övriga anläggningar)							
Inkomster				0	0	0	0
Utgifter				-950 000	0	-1 000 000	-1 000 000
Netto	30			-950 000	0	-1 000 000	-1 000 000
50001 Södra Lillängen							
Inkomster				0	0	0	0
Utgifter				-315 000	-315 000	0	0
Netto	30	-630 000		-315 000	-315 000	0	0
70502 Pumpstationer, uppgradering							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-26 965	0	-30 000	0	0
Netto	30		-26 965	0	-30 000	0	0
70668 Brunnar, ventiler och ledningar							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter			-102 326	0	-80 000	0	0
Netto	30		-102 326	0	-80 000	0	0
75500 Vattenmätare							
Inkomster			0	0	0	0	0
Utgifter	10		-52 736	0	-30 000	0	0
Netto			-52 736	0	-30 000	0	0
70xxx Ättahagsstigen (parkområde)							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-200 000	0	0
Netto	30				-200 000	0	0
xxxxx Östernäsvägen (Genv-Alv)							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-230 000	0	0
Netto	30				-230 000	0	0
xxxxx Lemlandsvägen (R.kiosk-Nabbv.)							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-160 000	0	0
Netto	30				-160 000	0	0
xxxxx Nygatan/Ö. Skolgatan							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-230 000	0	0
Netto	30				-230 000	0	0
xxxxx Lotsbroverket, maskinutrustning							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-40 000	0	0
Netto	10				-40 000	0	0
70507 Stamavlopp							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-400 000	-400 000	0
Netto	30	-800 000			-400 000	-400 000	0
xxxxx Ceders avloppspumpstation							
Inkomster					0	0	0
Utgifter					-400 000	0	0
Netto	30				-400 000	0	0

Investeringsbudgeten består av investeringar i infrastrukturella anläggningar samt byggnader och lokaler för att skapa verksamhetsförutsättningar för stadens övriga sektorer och enheter. I tidigare års budgeter har funnits allmänna anslag för reinvesteringar som sedan i nämndens detaljbudget kunnat fördelas närmare och även under året omdisponeras. På grund av nya direktiv har dessa anslag nu utgått (förutom ett anslag för grundförbättringar i stadens fastigheter och ett för gatuarbeten efter VA-verkets grävningar) och endast sådana projekt som är tillräckligt klara för att kunna budgeteras har tagits upp. Anslag ingår för projekteringar och under året kan det finnas behov av tilläggsbudget för att kunna förverkliga något angeläget projekt. Budgetanslaget för år 2020 beaktar ändringar i räntor och avskrivningar för budgeterade projekt. Räntor och avskrivningar samt eventuella ökade driftskostnader med anledning av kommande investeringar behöver beaktas i budgetramar längre fram. Investeringar inom VA-verket belastar avgifterna och för fastigheter i form av ökad internhyra.

Räddningsverket

Genom årliga anslag byts småbilar ut med fyra års mellanrum för att hålla låga servicekostnader och nyttja skattebefrielsen för räddningsfordon fullt ut. År 2020 byts en av ledningsbilarna ut. En av ambulanserna byts också ut och den beräknade utgiften om 170 000 euro finansieras i sin helhet av Ålands hälso- och sjukvård.

Fastighetsavdelningen

Grundrenoveringen av Mariebad med nytt reningssystem och ventilationssystem är försenad och beräknad att kunna genomföras under 2020. Det tidigare anslaget om 4 100 000 euro har budgeterats på nytt. För ett antal projekt saknas underlag för att kunna beräkna budget. Hit hör bland annat ett nytt ventilationssystem vid Övernäs skola som överensstämmer med stadsplaneändringen och även stadshusets ventilation. För renoveringen av Lilla Holmen saknas underlag för att påbörja projektering, för räddningsverket saknas ramar för en tillbyggnad eftersom beslutet om en gemensam räddningsmyndighet inte är fattat. För det planerade nya daghemmet i norra staden finns alternativa förslag till placering och omfattning. Verksamhetens behov vid Odalgården har under åren ändrat och en ombyggnad eller andra lösningar behöver utredas närmare. Beaktat bristen på platser och risken för straffavgifter behöver projektet prioriteras. Bildningsnämnden har efterlyst utökat antal klassrum vid Ytternäs skola. Anslag för dessa projekt tas upp efter att en förprojektering genomförts och närmare beslut om genomförande tagits för respektive projekt. Avskrivningar och räntor samt driftskostnader bör beaktas hos respektive nyttjare.

Enligt ekonomiska styrprinciperna kan en grundförbättring av befintlig anläggningstillgång räknas som investering. I budgeten nämns anslag för grundförbättringar i stadens fastigheter, såsom för byte av yttertak och ventilationsaggregat vid Strandnäs skola södra. Beslut om fördelningen av reinvesteringar tas årligen av infrastrukturnämnden i samband med detaljbudgeteringen.

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket

Färdigställandet av utbyggnaden av det nya bostadsområdet Södra Lillängen med bibehållna naturvärden i området ställer höga krav på projektet. I budgeten för år 2020 ingår kompletterande anslag för projektet. Anslag ingår också för utbyte av trafikljusen i korsningen Stora gatan-Ålandsvägen. I budgeten för 2020 och planåren ingår ett årligt anslag för att kunna återställa och grundreparera gator i samband med VA-verkets grävningsarbeten. Projekten budgeteras närmare i detaljbudgeten. Ett årligt anslag för utbyte av fordon och maskiner samt gc-vägar ingår också. Mariehamns stad har i dag ett eget skilt höjd- och koordinatsystem uppgjort år 1960. Budgetmedel för slutförande av bytet av koordinat- och höjdsystem ingår i avdelningens investeringsbudget.

För ett antal projekt saknas underlag för att kunna beräkna budget eller att tidpunkten för när projektet kan genomföras är öppen. Hit hör bland annat projektet Enslinjen och Lejdargränd i Horelli-området som skjutits fram med anledning av utebliven byggstart för planerat höghusprojekt. Samma gäller ombyggnaden av Godbyvägens återstående södra avsnitt. Även tidigare planerad utbyggnad av en centrumgata väntar på delgeneralplanen och beslut om prioriteringar av kommande utbyggnader, samma gäller även övriga konsekvenser av generalplanen som budgeteras efter att planen godkänts och konkreta projekt föreligger. Den tidigare budgeterade upprustningen av Österhamn kan budgeteras och projekteras närmare efter att områdets plan blivit godkänd och efter att beslut tagits gällande finansiering av en bärande spontkonstruktion inklusive fördelning av kostnadsansvar och genomförande med stadens hamnbolag. Upprustningen av Lilla Holmen görs i takt med att planer för renoveringar och ombyggnader godkänns. Anslag för Rönnebergs torg tas upp när projektet blir aktuellt.

Samhällstekniska avdelningen, VA-verket

För VA-verkets del är det viktigt att budgeten för förnyelse av ledningsnät och övriga anläggningar kan hållas på den budgeterade nivån om en miljon euro årligen. I presenterat förslag till saneringsprojekt för år 2020 prioriteras förnyelse av stadens gamla ledningsavsnitt från 1960-talet. Beslut om fördelningen av anslaget mellan aktuella projekt tas årligen av infrastrukturnämnden i samband med detaljbudgeteringen.

Separata medel budgeteras för byggande av ledningsnät för Södra Lillängen. Under planåren ingår anslag för stamavlopp och Ceders pumpstation. I den mån förhandlingarna med avtalsparterna resulterar i investeringar i Lotsbroverket eller andra överföringsledningar och pumpstationer budgeteras dessa skilt utgående från att dessa delvis finansieras via direkta andelar i investeringskostnader eller avloppsavgifter från avtalsparterna.

Byggnadsnämnden

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Verksamheten är lagstadgad och närmare beskriven i plan- och bygglagen och -förordningen. Byggnadsnämnden ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och kontrollera att antagna planer följs, behandla ansökningar om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs och att underhållet av byggnader sköts samt ansvara för att rådgivning i byggnadsfrågor ordnas i kommunen. Nämnden rapporterar byggnads statistik och tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa. Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens berednings- och verkställighetsorgan.

Omvärldsanalys

På intäktssidan har byggnadsinspektionen på grund av byggnadsförbud i centrum samt begränsat antal egnahemstomter haft svårt att uppnå de årliga målsättningarna.

I dagsläget har exploateringen i Mariehamns stad stagnerat. Byggstart vid Rönnbergs torg blir troligtvis inte aktuellt ännu under 2020, och infrastrukturen är inte färdigt utbyggd i södra delen av staden.

Eftersom hälften av intäkterna som byggnadsinspektionen har till sitt förfogande kommer från beviljade bygglov, slår det hårt mot de förväntade målsättningarna.

Visionen är att hålla hög standard med välfungerande system för att servicenivån på byggnadsinspektionen skall fungera på bästa tänkbara sätt.

Under tiden byggloven har minskat har personalen på byggnadsinspektionen utbildats och småningom kommer ett nytt dataprogram som möjliggör ansökan om bygglov via nätet att tas i bruk. Hemsidan och blanketter är under uppdatering och slutsyner av gamla bygglov samt gatusyner pågår.

Enligt byggnadsinspektionens bedömning kommer intäkterna att minska med 25 000 euro från plan 2020.

Driftsbudget

Resultaträkning

Byggnadsnämnden

Belopp i tusen euro	Bokslut 2018	Budget 2019	Ram 2020	Budget 2020
Försäljningsintäkter	1	1		
Avgiftsintäkter	107	125		
Interna verksamhetsintäkter	2	0		
Verksamhetsintäkter	110	126		
Löner och arvoden	-204	-201		
Lönebikostnader	-48	-49		
Summa Personalkostnader	-251	-250		
Köp av tjänster	-26	-12		
Material, förnödenheter och varor	-5	-27		
Interna verksamhetskostnader	-25	-25		
- därav internhyra	-13	-13		
- därav centrala it kostnader	-8	-8		
Verksamhetskostnader	-307	-315		
Verksamhetsbidrag	-197	-189		
Årsbidrag	-197	-189	-184	-204
Årets resultat	-197	-189		
Årets överskott (underskott)	-197	-189	-184	-204

Den inrättade e-tjänsten som möjliggör ansökan om bygglov via nätet har en kostnad för leasingavtal om 7 500 euro årligen, varvid ramen behöver höjas med motsvarande för planåren 2020-2022. Personalen kommer fortsättningsvis att skolas samt datalagringen utredas. På sikt kommer e-tjänsten att utgöra en inbesparing av arbetstid. Inom 2020-2022 är förhoppningarna inställda på att ca 50 % av ansökningarna kommer att ske via e-tjänsten.

Detaljplanerna är numera hårt styrda och väldigt detaljerade, vilket leder till ett större antal avvikelser från dem. Ett ökat antal besvär mot byggnadsnämndens beslut leder till ett ökat behov av externa konsulter och experttjänster. Kostnadsberäkningen för detta uppskattas till 20 000 euro årligen.

Förverkligandet av ovanstående beräknas för perioden 2020-2022 sammanlagt uppgå till 27 500 euro årligen, (leasingavtal 7 500 och konsulttjänster 20 000) varvid driftsbudgeten i förhållande till ram bör ökas med motsvarande.

Investeringsbudget

Byggnadsnämnden har inte förslag på investeringsbudget för år 2020-2022.

Ekonomiska styrprinciper

I denna budget utgör planår 2021 anslagens drifts- och investeringsramar inför nästa års budget. Driftens ramar består av ett Årsbidrag samt i en skild bindande avskrivningsplan (Avskrivningar och nedskrivningar). Investeringsramarna är summan av varje enskild fastställd investering.

Med dessa fastställda styrprinciper vill staden uppnå följande:

- Klargöra det ekonomiska handlingsutrymmet på relevanta beslutsnivåer
- Skapa delaktighet i och förståelse för stadens ekonomiska förutsättningar
- Skapa förståelse mellan olika enheter och förvaltningar
- Stödja en decentraliserad organisation
- Betona att det ekonomiska ansvaret är på den nivå där det är påverkbart
- Ha en tydlig koppling mellan verksamhet och ekonomi
- Framhålla möjligheten och skyldigheten att nå fastställda mål med givna resurser
- Styra verksamheten med aktiviteter och nyckeltal

Relationen mellan stadsfullmäktige, nämnd och förvaltning

Stadsfullmäktige fastställer ett driftsnetto per anslag bestående av ett Årsbidrag samt en skild bindande avskrivningsplan (Avskrivningar och nedskrivningar). Stadsfullmäktige beslutar om anslagens investeringsbudget utifrån summan av varje enskild fastställd investering. Respektive nämnd gör ytterligare uppdelningar (detaljbudgetering) inom olika verksamhetsområden.

Med anslag menas nämnd (med en eller två anslag) och stadsledningen (med tre anslag).

I varje anslags driftsbudget innefattas även avskrivningar, nedskrivningar samt interna intäkter och kostnader.

Anslagsbindningen ligger på nämndnivå om inte annorlunda fastställs i budgeten. Gemensamma förvaltningsövergripande upphandlingar, i enlighet med förvaltningsstadgan, kräver inget specifikt nämndbeslut.

Medel kan inte flyttas mellan anslag, inte mellan årsbidrag och avskrivningar/nedskrivningar, inte mellan drift och investering och inte heller mellan enskilda investeringar.

Uppenbara behov av rättelser av budgeten kan genomföras av finanschefen i form av en beslutad teknisk budgetkorrigerings.

Varje anslag är i relation till stadsfullmäktige en resultatenheter. Verksamheten inom respektive nämnd kan sedan vara strukturerad i lokala resultatenheter och kostnadsställen. En resultatenheter/lokal resultatenheter ansvarar för resultatet, dvs. skillnaden mellan kostnader och intäkter.

Infrastruktursektorns Va-verk och fastighetsavdelning hanteras även som balansräkningsenheter. Detta innebär inte bara ett ansvar för verksamhetens intäkter och kostnader utan även ansvar för verksamhetens tillgångar, egna kapital och skulder.

Kriterierna för en resultatenhet (inkl. balansräkningsenhet) är följande:

- Resultatkrav i form av intäkter och kostnader samt prestationer och kvalitet skall fastställas.
- Verksamheten skall ha möjlighet att påverka sina intäkter.
- Verksamheten skall ha en sådan omfattning att oförutsedda händelser som påverkar kostnadernas eller intäkternas storlek kan hanteras inom den ekonomiska ramen.

Ansvar för resultatet innebär att en resultatenhetschef kan öka sina kostnader om intäkterna blir högre än budgeterat, och har ett ansvar att minska sina kostnader om intäkterna blir lägre än budgeterat. Huvudregeln är att inga medel utöver stadsfullmäktiges fastställda budget beviljas under löpande år. Den som är ansvarig för en resultatenhet måste vidta omprioriteringar i verksamheten om oförutsedda händelser inträffar. Vidtagna omprioriteringar får dock inte avvika från fullmäktiges budget eller stadsstyrelsens fastställda verksamhetsplaner. Finansieringen skall alltid framgå i ärendet.

Fördelningsprinciper av budgetmedel

Stadsfullmäktiges fördelning till anslagen grundar sig på de prioriteringar som görs i budgetprocessen, så att man behandlar budgeten för kommande år, utgående ifrån tidigare planårs rambeslut.

Intäkter

I budgeten finns tre huvudtyper av intäkter

- landskapsandelar
- externa intäkter
- interna intäkter (köp av tjänster och varor mellan olika enheter)

Med externa intäkter menas avgifter, taxor och annat som betalas av personer/företag utanför staden. Sådana intäkter tillfaller normalt den resultat- eller kostnadsenhet som haft kostnaderna för att utföra tjänsten.

Med interna intäkter menas intäkten vid försäljning av varor och eller tjänster till andra enheter i staden.

Kostnader

Huvudprincipen är att alla kostnader är påverkbara och att de således påförs respektive nämnd.

För de kostnader som skall fördelas internt gäller som huvudprincip att de kopplas till omfattningen på respektive enhets utnyttjande av tjänsterna i fråga.

Innebörden av att kostnaderna är påverkbara innebär under löpande budgetår att nya kostnader som inte kunnat förutses skall inrymmas inom den budget som fastställts.

Personalkostnader

Beslut i personalärenden görs enligt de bestämmelser som antagits i särskild ordning. Den som fattar beslut i personalärenden är också ansvarig för beslutets ekonomiska konsekvenser.

Då det är anställningsavtalet och inte personalbudgeten som i praktiken är styrande för personalkostnadernas storlek är personalbudgeten att betrakta som ett kalkylunderlag som inte särskilt fastställs. Respektive nämnd är ansvarig för att personalkostnaderna ryms inom fastställd budgetram.

Gemensamma resurser

De resurser som är gemensamma för staden skall utnyttjas. Beträffande de kommunala bolagen regleras detta av ett särskilt koncerndirektiv.

Detta innebär att man inte får köpa tjänster utifrån i de fall staden kan tillhandahålla tjänsten. Vidare skall inköp göras enligt fastställda riktlinjer.

Investeringar

En utgift räknas som investering när den är på minst 30 000 euro och har en ekonomisk livslängd på minst tre år. En grundförbättring av befintlig anläggningstillgång kan räknas som investering men reparations- och serviceutgifter, vilka medför att tillgångens produktionsförmåga kan upprätthållas, bokförs som driftskostnad för den räkenskapsperioden för vilken den uppstått.

Stadsfullmäktige beslutar om investeringar i årsbudgeten. Anslagsbindningsnivån är specifikt bindande för respektive enskild investering i enlighet med budget.

Nämnden skall både budgetera investeringarna och dess driftskonsekvenser.

Eventuella driftskostnader i samband med investering skall inrymmas i kommande års planer.

Den investeringsbudget som fullmäktige godkänt ett visst år ligger fast. De investeringar som inte hinner slutföras under året har ingen kvarvarande budget kommande år utan behandlas på samma sätt som driften.

Investeringar från "Reinvesteringar, plan" ska specificeras.

0,7 % av budgeterade investeringar (netto) ska budgeteras till konstnärlig miljögestaltning.

Internränta

Om behov föreligger så beslutar stadsstyrelsen om ändring av den interna räntan i samband med budgetbehandlingen. Detta utgående från marknadsränteläget och stadens faktiska upplåningskostnad i kombination med en ambition att hålla en stabil och förutsägbar nivå på internräntan.

Verksamhetsförändringar

Verksamheternas huvudsakliga inriktning och omfattning fastställs av stadsfullmäktige vid antagandet av budgeten.

Under löpande år skall en nämnd alltid i förväg inhämta medgivande från stadsstyrelsen eller fullmäktige, om man planerar förändringar som kommer att höja nettokostnaden över beslutad eller indikativ ram, d.v.s.

- då väsentlig ny verksamhet sätts igång eller väsentlig befintlig verksamhet läggs ner, och vid planering av sådana åtgärder.
- vid väsentlig utvidgning eller standardhöjning av befintlig verksamhet.
- vid åtgärder i övrigt som kan medföra ekonomiska åtaganden och får betydande konsekvenser även efter budgetåret.

Exempel på inkomstökningar som inte får tas i anspråk utan särskilt beslut i övergripande organ är ökade landskapsandelar/ -bidrag till följd av ändrade regler eller andra förändringar, ökade ersättningar från enskilda, ökade interkommunala ersättningar mm.

Uppföljningen

Förutom en verksamhetsberättelse i samband med räkenskapsperiodens bokslut skall varje nämnd löpande följa upp sin verksamhet. Varje nämnd rapporterar vidare till stadsstyrelsen i samband med bokslutet och för tertial-uppföljningarna januari-april och januari-augusti. Dessa rapporteringar skall avse både drifts- och investeringsbudget.

Uppföljningen skall avse både ekonomi och verksamhet och omfatta väsentliga avvikelser från budgeten, vad gäller:

- ekonomi
- prestationer och kvalitet
- aktiviteter

Upphandling och konkurrensutsättning

All upphandling ska följa gällande lagar och bestämmelser och präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet. Under EU:s tröskelvärde ska detta ske enligt stadens upphandlingsanvisningar och över EU:s tröskelvärde enligt lagen om offentlig upphandling.

Stadens särskilda krav på kvalitet, miljö och social hänsyn ska beaktas. Mariehamns stad ska dra fördelar av sin storlek som köpare genom fler förvaltningsövergripande upphandlingar.

All upphandling som överstiger 20 000 euro skall genomföras i stadens elektroniska upphandlingsverktyg.